Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 191. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 5-го ЖОВТНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, OCTOBER 5, 1956. No. 191. VOL. LXIII.

СТІВЕНСОН ЗАКИДАЄ НЕПОІНФОРМОВАНІСТЬ АЙЗЕНГАВЕРОВІ

Пітсбург. — Демократичний кандидат на Президента Адлей Е. Стівенсон виступив у своїй виборчій промові, передаваній телевізійними станціями для всієї країни, проти помилкової заяви президента Айзенгавера в справі соціяльного забезпечення, зокрема проти того, щоб республіканці і республіканський уряд приписували собі заслугу в збільшенні і поширенні соціяльно - забезпеченевої програми. Стівенсон заявив, що програму соціяльного забезпечення розвинули демократи проти гострої республіканської опозиції. З цим своїм ствердженням виступив Стівенсон теж і в інших містах Пенсилвенії, по яких відбуває він свою виборчу поїздку. В Луїстоні Стівенсон пригадав заклик Айзенгавера до республіканських промовців, щоб в усьому триматися правди і виявив своє здивування, чому Айзенгавер не взяв сам собі цього заклику до серця. У Вилкс-Беррі Стівенсон обвинувачував республіканський уряд в тому, що він мав перешкодити в прийнятті Конгресом законопроєкту про допомогу для слабих економічно областей ЗДА. За словами Стівенсона сталося це тому, що президент Айзенгавер був цілком непоінформований про загрозливу ситуацію в цих областях і не знав про що йде. В дальшому критикував Стівенсон непідготованість членів уряду Айзенгавера до виконування взятих на себе завдань, як і те, що Айзенгавер не виконував ролі провідника нації, до якої він був покликаний. Непоінформованість і неознайомленість із проблемами закидав Стівенсон Айзенгаверові теж і в інших справах, зокрема в справі інтеграції, допомоги фармерам і використання природних засобів країни. В деяких місцевостях зустрічали республіканці Стівенсона, губернатора Лідера та інших демократичних провідників із республіканськими транспарентами й окликами „Ай лайк Айк".

Ніксон і Дюї засуджують виступи Стівенсона проти Айзенгавера

НІКСОН ЗАКИДАЄ СТІВЕНСОНОВІ „КАТАСТРОФАЛЬНІ НІСЕНІТНИЦІ"

Филаделфія. — Віце-президент Ніксон, виступаючи тут минулої середи, 3-го жовтня, з більшою промовою на закордонно - політичні теми, закидав Стівенсонові, демократичному кандидатові на президента, „катастрофальну нісенітницю", за яку Ніксон вважає пропозицію Стівенсона, щоб припинити дальші проби з водневою бомбою. Ніксон твердить, що здійснення такої пропозиції „не захоронило б американського народу перед водневим бомбомбардуванням. В дальшому Ніксон обвинувачував Стівенсона, що той своїми виступами наносить „жахливу шкоду американським інтересам закордоном". Ніксон твердив: „П. Стівенсон повинен скеровувати свою критику проти росіян, які відкинули кожну з великодушних пропозицій Президента, а не на президента Айзенгавера, який ці пропозиції видвигав". Ніксон вважає, що саме своєю критикою закордонної політики уряду президента Айзенгавера його демократичний суперник Адлей Стівенсон, викликає найбільші сумніви щодо того, чи він надавався б сам на президента.

Рівночасно Томас Дюї, бувший нюйоркський губернатор і сам два рази республіканський кандидат на президента, гостро засудив виступ Стівенсона проти президента Айзенгавера і його брата Милтона, із закидом „апізерства" поваленого вже аргентинського диктатора Перона. Ці закиди назвав Дюї „нужденною колекцією неправди", скерованої на „знищення характеру Президента З'єдинених Держав". Дюї виголосив свою промову через телевізійну сітку Америкен Бродкестинг Компані.

Совєтські обсерватори будуть приглядатися американським виборам

Вашингтон. — Совєтський уряд прийняв запрошення уряду ЗДА і погодився вислати для обсервування цьогорічної виборчої кампанії у ЗДА своїх спостерігачів. Водночас із цим совєтський уряд запросив американських обсерваторів на совєтські вибори", що відбудуться в 1958 році. Москва вишле двох обсерваторів і в політичних колах сподіваються, що за її прикладом підуть совєтські сателіти Польща, Чехословаччина, Угорщина і Румунія, запрошені також вислати своїх обсерваторів. Всі ці обсерватори прибудуть до ЗДА в рамцях здійснюваної державним департаментом програми культурного обміну і всі кошти їх перебування у ЗДА взяв на себе американський уряд. Прибудуть вони до ЗДА 21 жовтня і перебуватимуть тут на протязі трьох останніх тижнів виборчої кампанії і під час самих виборів. Водночас із ними прибуде до ЗДА 63 обсерватори західньо-европейських держав і 12 представників західньо-европейських пресових агенцій і кореспондентів великих газет.

АЙЗЕНГАВЕР ІДЕ НА БЕЙЗБОЛОВІ ЗМАГАННЯ

Президент Айзенгавер із своїм сином майором Джаном Айзенгавером іде автом з летовища в Ню Йорку на Еббетс Філд у Брукліні, де відбулося відкриття Світових Серій Бейзболу

АЙЗЕНГАВЕР НА ВІДКРИТТІ СВІТОВИХ СЕРІЙ БЕЙЗБОЛУ В БРУКЛИНІ

34-ТИСЯЧНА ПУБЛИКА ВЧИНИЛА ПРЕЗИДЕНТОВІ ОВАЦІЮ, АЛЕ МАЛО ЛЮДЕЙ ПРИГЛЯДАЛОСЬ ЙОГО КАВАЛЬКАДІ З ЛЕТОВИЩА

Ню Йорк. — Президент Айзенгавер відкрив минулої середи, 3-го жовтня, світові серії бейзболу, кинувши перший м'яч, що його зловив голою рукою змагун Даджерсів Рой Кампанелля. Серії започатковано змаганням між двома найсильнішими дружинами: бруклинськими „Даджерс" і ню-йоркськими „Єнкіс". Понад 34-тисячна публіка, що приглядалась змаганням на грищі Даджерсів Еббетс Філд, вчинила Президентові ентузіястичну овацію, яка опісля продовжувалась вже для змагунів. На грище приїхав Президент з аеродрому Ля Ґардія у своїм спеціяльнім автомобілі, що має накриття з прозорої пластики і що його спеціяльно для тієї поїздки спроваджено з Вашингтону, але вздовж шляху, яким проїжджала кавалькада Президента, було відносно мало глядачів. Велику овацію зроблено Президентові тоді, як він своїм автомобілем переїжджав через грище, а спеціяльна оркестра Даджерсів, яка супроводить усі змагання на тому грищі, відіграла „Привіт Шефові". Опісля ця ж оркестра час від часу грала мельодію „Я люблю Айка", — республіканський виборчий гимн. Президент Айзенгавер сидів на грищі в товаристві президента Даджерсів та щиро оплескував успіхи тієї дружини, не скриваючи своїх симпатій до неї, хоч він стоячи оплескував і деякі успіхи „Єнків". У змаганнях перемогли Даджерси з вислідом 6—3 і важко було б сказати, кого публіка оплескувала більше, Президента, чи головного переможця Даджерсів, Сальвадора Антонія Маґлія. Це були перші змагання в світових серіях, що в них взяв участь президент Айзенгавер, хоч раніше він вже відкривав два звичайні, сезонові змагання. Після змагань, Президентові були представлені змагуни обидвох дружин, з якими він вітався кожним зокрема.

Українці на зустрічі Президента з представниками національних груп

Вашинґтон. — Минулого вівтірка, 2-го жовтня, президент Айзенгавер прийняв у Білому Домі, в столиці, представників поодиноких національних груп, заступлених в існуючому при Республіканському Крайовому Комітеті Дорадчому Відділі Національностей. На зустрічі були присутні теж представники українського відділу в цьому Комітеті: його голова п. Дмитро Галичин з Джерзі Сити та проф. Лев Добрянський і п. Степан Скубик з Вашингтону. Президент говорив на тему теперішньої виборчої кампанії, заторкуючи зокрема визвольні проблеми в американській закордонній політиці справі іміґрації та праці.

З Болівії масово втікають противники режиму

Ля Паз, Болівія. — В арґентинській амбасаді в столиці Болівії скрилося стільки політичних противників тамошнього режиму, що арґентинський амбасадор звернувся до свого уряду, щоб той прислав літак для транспортації втікачів. Загалом в арґентинській амбасаді знайшло захист 33 родини, а в чілійській 57 осіб. Із цього числа 42 особи хочуть виїхати також до Арґентини. Масова втеча болівійських громадян почалась після бурхливих вуличних демонстрацій безробітних, що відбулися тому 10 днів в столиці Болівії, під час яких підпалено будинок про-урядового щоденника і радіостацію. Поліція арештувала тоді коло 300 осіб.

Р. Маринович відновляє свої суботнішні телевізійні програми

Згідно з інформаціями, поданими в „Т. В. Ґайд" на тиждень від 6 до 12-го жовтня, п. Роман Маринович, відомий серед українців Ню Йорку і Ню Джерзі радіовий і телевізійний підприємець, відновляє свої щотижневі телевізійні програми вже в найближчу суботу, 6-го жовтня, на станції ч. 13. П. Маринович уже вів телевізійну програму під назвою „Година українських мелодій" впродовж одного року, але припинив її в липні ц. р. Тепер, згідно з інформаціями „Т. В. Ґайду", він знову продовжуватиме свою програму, цим разом уже під назвою ‚Роман Маринович Шов' та в зміненій годині, бо програма починатиметься о год. 9-ій перед полуднем, а не ввечорі, як це було раніше. У першій відновленій програмі в найближчу суботу будуть показані: фільмований балет з „Марусі Богуславки", дует із „Запорожця за Дунаєм" у виконанні Ганни Шерей і Лева Райнаровича, танок Анни Кругляк, оркестра, гуморист Микола Понеділок, ансамбль бандуристів під проводом В. Божика, вісті, стан погоди і т. п. Треба сподіватися, що українці метрополії з вдоволенням привітають відновлення українських телевізійних програм та зі свого боку підтримають їх і допоможуть у їх розбудові.

В Англії і Франції невдоволені висловом Доллеса про розбіжності

Париж. — Французькі часописи дуже різко висловлюються про заввагу державного секретаря Доллеса на його останній пресовій конференції в минулу середу про існування „фундаментальних різниць" у становищі ЗДА з одного боку та Англії і Франції з другого в Суезькій проблемі та про пов'язання цих різниць з колоніялізмом. Державний секретар зазначив, що ЗДА зберігають тут „незалежне становище". Французи реміствують, що Доллес таким своїм висловом заперечив заяві французького прем'єра Молле з-перед двох днів, що між трьома західніми великодержавами нема в справі Суезу ніяких розбіжностей і що такий вислів Доллеса дав підтримку Нассерові, який ввесь час кричить про колоніялізм західніх держав у зв'язку з Суезом. Сподіваються, що на найближчій пресовій конференції президента Айзенгавера і на п'ятницевому засіданні Ради Безпеки Об'єднаних Націй цей вислів державного секретаря Доллеса буде з'ясований, як непорозуміння, і що насправді пануватиме на терені Об'єднаних Націй єдиний фронт Англії, Франції і ЗДА.

Італія підтримує плян західньо-европейської єдности

Рим. — „Нема сумніву, що не було б міжнародного „вибуху" Суезької проблеми, як би Західня Европа була виявила в різні часи більшу свою силу і гнучкість" — заявив італійський міністер закордонних справ д-р Гетано Мартіно у своїй промові, що її виголосив при відкритті осінньої сесії італійського парляменту. Він привітав факт наближення між Францією і Німеччиною, що, мовляв, „проймає сатисфакцією і надією". Проте — як коментує західня преса — Італія почуває себе ображеною, що ніхто ані не радився ані навіть не інформував італійського уряду про акцію, яка змагає до затіснення відносин внутрі Західньої Европейської Унії, до якої належить Італія. Єдність Західньої Европи повинна бути оперта на базі „співіснування із творчим суперництвом", твердив Гетано. Він пригадав, що Італія завжди підтримувала західньо-европейські координаційні та інтеґраційні концепції, не тільки у військовій, але може ще більше в політичній і економічній ділянках.

Держави Коммонвелту і Зах. Европи схиляються до митної унії

Лондон. — Держави Британського Коммонвелту висловили свою принципову згоду на тісніше пов'язання своєї економіки з країнами Західньої Европи через проголошення в межах тієї нової спілки народів вільної торгівлі. Таку сенсаційну вістку проголосив на пресовій конференції англійський міністер фінансів МекМіллан, майже одночасно з подібною рекомендацією, оприлюдненою в комунікаті консервативної партії. Із вільної торгівлі були б вийняті тільки хліборобські плоди. Митна унія поміж членами тієї нової міждержавної спільноти не забороняла б її членам-державам зберігати митні кордони у відношенні до інших держав з-поза тієї спільноти. МекМіллан представив цей свій плян міністрам фінансів держав, приналежних до Коммонвелту, після річних зборів Міжнародного Банку для Розбудови і Розвитку і Міжнародного Монетарного Фонду, в Ню Йорку в минулому тижні. МекМіллан підкреслив зрозуміння для потреби такої спілки европейських і позаевропейських держав у справі вільної торгівлі між ними — однаково збоку „старих", як і „нових" членів Коммонвелту: до „старих" належать Канада, Австралія, Нова Зеляндія і Південна Африка, а до „нових" — Індія, Цейльон і Пакістан.

Тітові запропоновано участь в новому Комінформі?

Лондон. — Нікіта Хрущов полетів був до Юґославії, щоб особисто запропонувати Тітові створення нового Комінформу з участю Юґославії, — себто спільної консультативної і керівної організації для всіх комуністичних партій, — появилася вістка в англійських дипломатичних колах. — Тіто мав поставитись неґативно до такої пропозиції, проте Хрущову буцім-то вдалося переконати його, що теперішня непевна ситуація в сателітських державах у зв'язку з „лібералізацією" тамошніх режимів настільки поважна, що він рішився полетіти разом із Хрущовим до Ялти на наради із совєтськими вожаками. Після того, як Комінформ виключив у 1948 році з своїх рядів Юґославію, закинувши Тітові цілу низку ідеологічних „ухилів" (фактично ж причиною стала опозиція Тіта підпорядкувати юґославське господарське плянування совєтським п'ятирічкам), розв'язано Комінформ минулого квітня, внаслідку замирення між Москвою і Беоґрадом. — Москва, щоб тісніше зв'язати з собою Юґославію і водночас спутати ще більше свободу сателітських комуністичних партій, рішена відновити тепер Комінформ, з тим, що невідомо, чи до такої нової організації належали б комуністичні партії, як це було раніше, також Італії і Франції.

Совєтський поворотець забрав зі собою доньку проти волі матері

Ню Йорк. — В середу 3 жовтня відплив кораблем „Кві Мері" Александер Хвастов із Филаделфії, забравши із собою 2 і піврічну доньку Тетяну, народжену вже у ЗДА. Дружина Хвастова повідомила про цей від'їзд американський іміґраційний уряд, і його урядовці одержали доручення перешукати за дитиною цілий корабель, бо згідно з американськими законами дитина, народжена у ЗДА, є американським громадянином. Але всі розшуки за Хвастовим і його донькою на кораблі „Квін Мері" не дали ніякого висліду. В каюті Хвастова знайдено тільки речі дитини. Розшуки по каютах інших совєтських громадян, в тому й урядовців совєтської амбасади у ЗДА, були теж безуспішні, бо туди урядовців іміґраційної служби не допущено, а член команди корабля, який мав змогу увійти до кают, зайнятих совєтськими урядовцями, Хвастова і його доньки там „не бачив". Фьодор Соломаті, правний дорадник совєтської амбасади у Вашинґтоні, який теж „випадково" їхав цим кораблем, заявив, що Хвастов і його донька перебувають на кораблі, але він не знає, де саме. Водночас він ствердив, що згідно з совєтськими законами — донька Хвастова, хоч і народжена в ЗДА, є совєтською громадянкою. Хвастов прибув в 1951 році до ЗДА як ДП, поселився у Филаделфії і там одружився. Останніми тижнями, після одержання листа від матері із Совєтського Союзу, він рішив вернутися до СССР.

ЄГИПЕТ ПЕРЕГОВОРЮЄ СПРАВУ СУЕЗУ З НАФТОВИМИ КОНЦЕРНАМИ ЗДА

Каїро. — Єгипетський уряд рішив звернутися до великих американських корабельних компаній і нафтових концернів, щоб вони взялися за розбудову Суезького каналу, при чому їх ділом було б виготовлення плянів і технічне переведення праці, а фінансування взяв би на себе Єгипет. До відповідних американських чинників звернувся у цій справі безпосередньо директор новозаснованого єгипетського Управління Суезьким каналом, д-р Бахґар Бадаві, який прибув до ЗДА разом з єгипетським міністром закордонних справ д-ром Махмудом Фавзі і політичним дорадником президента Нассера, летунським старшиною Алі Сабрі. Два останні єгипетські достойники візьмуть участь в засіданнях Ради Безпеки, скликаному на п'ятницю цього тижня для справи Суезького каналу. Що торкається пляну, щоб американський корабельний і нафтовий світ заанґажувався з розбудову Суезького каналу, то — за пресовими коментарями — це маневр єгипетського уряду, який мав би доказати Заходові, що Єгипет не звужуватиме свободи плавби по каналі. Правда, покищо нічого ближче не сказано, які суми Єгипет готов — і є практично в спромозі — дати на таку розбудову каналу і звідкіль він їх узяв би. Навпаки, вважається, що розбудова Суезького каналу коштувала б приблизно 1,500,000,000 долярів і що цю велетенську суму склали б не тільки американські нафтові концерни й корабельні компанії, але й частинно Міжнародний Банк для Відбудови і Розвитку. Не є виключене, що й англійські та французькі нафтові й корабельні підприємства взяли б участь у реалізуванні цього великого проєкту. Нафтові компанії є найбільш заінтересовані в збереженні свободи плавби по Суезькому каналі і в такому його стані, щоб могли плисти ними супер-танкери, для яких Суезький канал в теперішньому його стані занадто плиткий. Середній Схід продукує тепер денно коло 3,500,000 бочок нафти, з чого 1,500,000 бочок переходить через Суезький канал. Фахівці обраховують, що продукцію середньо - східньої нафти можна підвищити до 18,000,000 бочок денно впродовж найближчих 20 років і що більшість тієї нафти відходитиме до Західньої Европи. Поміж кораблями, які пливуть каналом, танкери займають щораз поважніше місце. Коли б нафтові концерни й корабельні компанії взялися за розбудування Суезького каналу, то вони, очевидно, мусіли б дістати ґарантію, що міжнародна ситуація ані політична ситуація внутрі Єгипту не заторкне Суезького каналу і тому взяли б участь в адмініструванні самим каналом. Таким чином насправді здійснився б принцип, що Суезький канал мусить бути під міжнародною контролею. Воно розв'язало б теперішній Суезький конфлікт, бо „зберегло б обличчя" однаково Англії і Франції, як єгипетського уряду, бо ж ніхто не квестіонував би суверенности Єгипту над обширом Суезького каналу.

Французький парлямент розпочав наради над Суезом і Альжиром

Париж. — У вівторок 2 жовтня французький парлямент зійшовся на осінню сесію, на якій головними проблемами будуть такі справи, як Суезький конфлікт, дальша війна в Альжирі, проблеми европейської єдности та внутрішні соціяльно - економічні питання. Уряд прем'єра Ґю Молле зустрінеться напевне — передбачують французькі часописи — з гострою критикою, бо ані в справі Суезького каналу, ані в справі Альжиру не осягнено ніяких успіхів, що їх обіцяв Молле і що їх жадав від нього парлямент. Проте, при існуючій партійній конфігурації в парляменті, цей соціялістичний уряд має шанси перетривати ще довго. Новим головою палати депутатів вибрано, на місце 71-річного соціяліста Ле Трокера, представника центро-правої партії народних республіканців, П'єра Шнайтера. Сенатор Ґастон Поннервіль став головою Ради Республіки (вищої палати парляменту), а кол. прем'єр. 84-річний Альберт Сарро, головою т. зв. Асамблеї Французької Унії. Тому, що 11 жовтня ц. р. починається конґрес одної з найбільших і найвпливовіших французьких політичних партій — Радикальної, — всі найважливіші справи будуть розглядатись в парляменті аж після того конґресу.

В АМЕРИЦІ

● **Сенатор Вільям Новленд**, лідер республіканської меншости в Сенаті, вбачає найбільшу заслугу президента Айзенгавера в тому, що „він не наслідував попередніх взорів — висувати працівників проти працедавців, фармерів проти міських інтересів і одну групу громадян проти другої". Айзенгавер, — заявив сенатор Новленд на великому зібранні у Бедфорді в Пенсилвенії, — спрямовує свою енерґію на погоджування нації, а не роз'єднування.

● **Кол. президент Гаррі Труман**, який має звичай кожного ранку, не зважаючи на погоду, робити пішки щонайменше півгодинну прогулянку, робив те саме в останній вівторок в околиці Карлайл — готелю в Ню Йорку. Він ішов швидкою ходою, а біля нього маршували журналісти, закидаючи його запитами. Труман завжди різкий, запитаний, чому през. Айзенгавер повів жваву передвиборчу кампанію, відповів: „Бо боїться! Ми всім їм нагнали страху!" Найгостріше, поза особою през. Айзенгавера, Труман висловився про віце-президента Ніксона, державного секретаря Доллеса і колишнього амбасадора в Англії, демократа Даґласа.

● **В Ню Йорку** триває переслухання в справі великого італійського пасажирського пароплава „Андреа Дорія", що на нього вночі 25 липня ц. р. наїхав був шведський пасажирський пароплав „Стокгольм". Спеціяльну слідчу комісію створено головно на прохання асекураційних установ. Ті, що потерпіли в тій катастрофі, подали судові скарги разом на 40 мільйонів долярів. Комісія устійнює хто властиве завинив у тому зударі пароплавів.

● **Поліція в Нікараґуа** перестерегла нового президента Луїса Сомозу і його молодшого брата, команданта національної ґвардії, щоб вони якнайрідше показувались на вулицях і в інших публічних місцях, щоб не зазнати долі свого брата, бувшого през. Анастазії Сомози, який помер від ран, одержаних в атентаті два тижні тому.

В СВІТІ

● **У Суезькому каналі** понад сто досвідчених моряків вишколюють на лоцманів. Скільки лоцманів обслуговує тепер рух кораблів на каналі — єгипетські власті не опубліковують. Відомо тільки, що вони все ще працюють по кільканадцять годин денно, але, мовляв, не далі як за два тижні їх праця буде унормована. За вересень місяць 1,192 кораблі перейшло канал в порівнянні з 1,197 за той самий місяць в минулому році.

● **У порту Ніцци**, на французькій Рів'єрі, під час маневрів і пробного стріляння з воєнних кораблів, на американському нищильнику розірвалась протилетунська гармата. Один моряк згинув, а 12 поранено.

● **Президентові Індонезії** Сукарнові, який перебуває тепер з відвідинами в комуністичному Китаї, під час його відвідин у Совєтському Союзі влаштоване було надзвичайно розкішне прийняття. Большевики заздалегідь дізналися про смак Сукарна, і окремий кухар, що супроводив його в подорожі, приготовляв йому улюблені його страви. Офіційним провідником Сукарна був, як делеґат „президента" Ворошилова, 39-річний узбецький комуніст Шараф Р. Рашдов, головним завданням якого було переконати Сукарна, що в Совєтах не тільки нема колоніялізму, але навіть найвищі становища займають не-москалі.

● **До портової поліції в Стокгольмі** прийшла молода жінка і заявивши, що вона втекла з совєтського кружляка „Победа", попросила азилю. За шведським законодавством не вільно подавати публічно прізвища політичних утікачів, поки вона не дістане права азилю. Сказано тільки, що та жінка — литовка, має 35 років і викладала у Вильні політичну економію.

● **Княжна Марґарита**, сестра королеви Єлисавети, об'їздить східньо - африканські посілості Англії. В західніх часописах появились світлини, що показують, як африканські жінки приглядаються своїй княжні крізь отвори в „чадрах", як вітають її неґритянські автохтонні достойники і т. д. Найближчим етапом її подорожі буде Занзібар. Вздовж берега, яким пливе яхта княжни, палають вночі велетенські смолоскипи.

● **Генерал Франсіско Франко** влаштував у Мадриді величавий бенкет для дипломатичного корпусу і високих еспанських урядовців з нагоди 20-річчя його перебування на становищі голови еспанської держави. 1-го жовтня 1936 року, під час кривавої громадянської війни, група генералів, що боролись проти про-комуністичного режиму, вибрала його в місті Бурґос головою держави. Пишуть, що Франко проголосить вневдовзі, як має виглядати державний устрій Еспанії після його смерти.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЄДНІСТЬ ЕВРОПИ

Люди в Европі звикли підсміхатись, коли чують про завітну мрію американців, щоб старий континент по другому боці Атлантику перетворився в З'єдинені Держави Европи за зразком З'єдинених Держав Північної Америки. Европейці закидають американцям, що вони не розуміють істоти націоналізму европейських народів, а американці закидають европейцям, що вони не розуміють того, що чимраз більша взаємна залежність держав, народів і окремих людей від обміну природними скарбами та промисловими виробами, головокружний розвиток техніки і постання нових, загрозливих для европейської культури сил у світі примушують об'єднуватись, а не роз'єднуватись. Правда, як звичайно, лежить посередині. Коли правда те, що З'єдинені Держави Европи за зразком американської Конституції це ще музика дуже-дуже далекої майбутности, то правдою є також те, що історичний розвиток подій штовхає до творення великих держав, а не малих. Цей процес був би куди швидший і куди успішніший, якби здійснене було до цього часу природне право кожного народу на власну самостійну державу. Федералізування чи конфедералізування держав можливе тільки тоді, коли народи „наживуться" спершу у власних самостійних державах і коли державна суверенність буде для них привичною дійсністю, а не найпершою, найатракційнішою ціллю.

На наших очах відбувається цей подвійний, паралельний історичний процес: з одного боку, все ще уярмлені народи змагають до здобуття своєї державности, отже борються за здійснення свого основного права на власну національно-державну суверенність, а з другого — окремі старі держави доходять до висновку, що треба зрікатися деякої частини власної суверенности в користь наддержавних установ, творених за взаємним порозумінням для вищих спільних цілей. Логіку обох цих паралельних процесів диктує факт постання російсько-комуністичної монстр-держави, що існує від Одри і Дунаю по Тихий океан і зв'язана ідеологічними, політично-економічними та військовими вузлами з комуно-китайським велетнем. Ця комуністична загроза автоматично накидає конечність єднання у вільному світі. Виявилося, що такого єднання, як військово-політичний союз держав із НАТО — замало. Вугільно-сталева спільнота шести західньоевропейських держав виказала свою життєздатність, але вона діяла виключно в господарській ділянці. На жаль, покликана до життя 11-го жовтня 1954 року Західня Европейська Унія з 7-ми держав (Англія, Франція, Західня Німеччина, Італія, Бельгія, Голляндія і Люксембург) залишилась здебільша на папері. Тим часом Суеська криза виявила ще одну силу у світі — відроджений націоналізм арабського світу, — яка може (хоч не мусить) шкодити спільним інтересам Західньої Европи.

У цій ситуації державно-політичний реалізм і державно-політична мудрість продиктували теперішнім керівникам Франції і Західньої Німеччини здобутись на дійсно епохальний крок: зліквідування всіх існуючих ще між цими державами спірних проблем і виготовлення бази для такого згідливого життя, як пов'язання символічного для німців Райну із водною сіттю Франції. Символічним був також приїзд у минулому тижні старого німецького канцлера Аденауера до столиці Бельгії, Брюсселю, для остаточного визначення німецько-бельгійського кордону, а французького прем'єра Молле до столиці Західньої Німеччини Бонну — для остаточного замирення з німцями. Чи можна було уявити собі ще десять років тому, що прем'єр і міністер закордонних справ Франції поїдуть до столиці відновленої Німеччини і задеклярують їй там повернення Зарщини?!

На тлі цих революційних подій зрозумілий сенсаційний виступ Конрада Аденауера з палким закликом — простувати в напрямку конфедерації держав-членів теперішньої Західньої Европейської Унії. Така конфедерація, мовляв, стала б тією третьою реальною могутньою силою, поруч ЗДА і СССР, з якою „рахувався б світ", бо досі він із слабою і розсвареною Західньою Европою мало рахувався. Після Куденгова-Каллергі, Де Гаспері, Черчила й Шумана — цю саму ідею підхопив Аденауер. Ліквідація проблеми Зарщини, французько-німецька згода і персональний авторитет Конрада Аденауера надали тому закликові особливо драматичної сили .Тому він знайшов широкий відгук і є тепер предметом коментарів різних державних діячів та преси. Тісніше політичне об'єднання названих угорі сімох країн найстаршої европейської християнської культури було б дійсно величезним ділом.

РЕВЕЛЯЦІЙНІ І РЕВОЛЮЦІЙНІ ПЕРЕДБАЧЕННЯ

Виступаючи п'ять років тому, в 45-річчя своєї діяльности, як вченого і винахідника, відомий американський політик і генерал Дейвід Сарнофф, голова надзірної ради Американської Радіової Корпорації, висловив був побажання здійснити на протязі найближчого п'ятиліття три важливі винаходи в ділянці електротехніки: магнетичний записувач для біло-чорної і кольорової телевізії, електронічний кімнатний охолоджувач без рухомих частин й електронічний посилювач світла. Висловлені Сарноффом побажання потрактували в той час присутні й американська опінія, як мрію винахідника ,що її ледве чи пощастить здійснити.

Останніми днями, виступаючи з приводу вже 50-річчя своєї наукової і винахідницької праці, ген. Сарнофф міг із сатисфакцією заявити, що американським вченим і винахідникам пощастило здійснити його мрії, що всі три винаходи готові до продукції і користування і що перші їх зразки піднесено йому в ювілейному подарунку. Водночас із цим їх виставлено для публічного оглядання в Принстонських Лябораторіях.

Користаючи з нагоди відзначування його ювілею і виходячи із здійснення, висловлених ним перед п'яти роками, бажань, що їх дехто вважав нездійсненними мріями, ген. Сарнофф висловив у своїй промові не тільки радість і задоволення з цього приводу, але й сформулував двадцять нових побажань чи вірніше передбачень, що, згідно з його вірою і переконанням, повинні здійснитися на протязі найближчих двадцяти років.

Більшість цих передбачень торкається технічних винаходів, що мають бути зреалізовані в устійненому Сарноффом часі, незвичайно важливих для підвищення цивілізаційного рівня і добробуту не тільки окремих людей, але й цілих народів і всього людства.

Передбачення ген. Сарноффа в ділянці технічних винаходів такі: Нуклеарна енергія буде використовувана практично для мирних цілей не тільки в індустрії ,але і для літаків, кораблів, поїздів та авт. Здійсниться можливість переміни атомової енергії в електричну. Соняшна енергія буде оконечно уярмлена і її зможе використовувати населення всього світу. Кольорова телевізія стане глобальною і кожна людина в світі матиме можливість не тільки знати і чути все, що діється на цій планеті, але й бачити все в природних барвах. Люди могтимуть бачити себе під час телефонічної розмови, не зважаючи на віддаль між ними. Турбомоторові і ракетні літаки, порушувані нуклеарною енергією уможливлять людям подорожування із скорістю 5,000 миль на годину, з більшою безпекою і вигодою, як сьогоднішніми літаками. Підуть далеко вперед досліди над використанням для пасажирської служби автоматично керованих літаків. Керовані безпілотні ракети перевозитимуть пошту й інші багажі через океани і велетенські простори. Автоматизація збільшить індустрійну продукцію й знизить її кошти й уможливить користання випродукованими добрами широким колам населення. Незвичайно високо піде вгору продукція різних нових хемічних матеріялів. Нові винаходи в ділянці електроніки приведуть до створення нових родів освітлення, які змінять основно вигляд домів і фабрик, як теж вулиць й автострад. Незвичайно високо будуть розвинені електронічні машини до рахування, які виконуватимуть працю мільйонів американських бюрових урядовців. Торговельні і промислові операції, як і податкові дані будуть проводжувані й аналізовані автоматично, з допомогою машин. Розвиток і розбудова контрольних засобів наводнювання і забезпеки перед повенями, застосування соняшної енергії, прискорювання врожаїв з допомогою електронічної енергії, як теж нові хемічні і біологічні винаходи, збільшать непомірно харчові засоби людства. Те, як і використання океанів і морей для добування харчових продуктів елімінує можливість голоду в усіх частинах світу. Розвиток біології, хемії і фізики, як теж нові атомові й електронічні прилади причиняться незвичайно до розвитку медицини і з тим до охорони, зберігання і продовжування людського життя. Влаштування домів буде всесторонньо завтоматизоване і дозволить виконувати всі зайняття з допомогою електронічної енергії та вдержувати автоматично відповідну температуру в домі кожної пори дня і ночі й очищувати його з усіх шкідливих бактерій. Нові винаходи допоможуть успішно не тільки передбачувати погоду, але й унешкідливлювати бурі та змінювати шлях гураганів. Все це приведе, на думку Сарноффа, до незвичайного підвищення життєвого добробуту і достатку людей. Головною проблемою буде не використання праці, але розумне і корисне влаштування і використання дозвілля. Причиниться це все до періоду універсальної едукації і не тільки до підвищення загального рівня знання, але і до розвитку особистого таланту і геніяльности. Технічний розвиток, підвищення добробуту і рівня знання й освіти причиниться теж до зміни політичного життя народів і взаємини між урядами й народами стануть безпосереднішими й ефективнішими. Технологічний розвиток родів зброї масового знищення, з їх альтернативою пережити або пропасти ,приведе до справжнього роззброєння у взаєминах між народами і до поставлення війни поза законом.

Із своїми передбаченнями розвитку і поступу в усіх згаданих ділянках людського життя пов'язує Сарнофф свої передбачення в справі совєтського комунізму. На його думку, совєтський комунізм на протязі найближчих 20 років скрахує під вагою економічних помилок і політичних дурниць і під тиском упертого, незадоволеного населення. Цей тиск зростатиме з поглибленням і поширенням освіти і знання серед самого совєтського населення. Вільний світ знайде практичні шляхи і засоби, щоб проникнути через залізну заслону і принести факти і правду совєтським людям. Водночас із цим Сарнофф вірить, що і на зміну сучасному матеріялізмові і цинізмові прийде відродження людського духа і духової життєздатности, з чим поглибиться зрозуміння для вічних, позачасових і позаземних вартостей. Кожен бо здобуток науки, кожен винахід — на думку Сарноффа — відкриває все більше Божі задуми і пляни в природі, незвичайну гармонію всіх речей, від найдрібніших до нескінченних, що переходять взагалі можливість людського зрозуміння.

Такі передбачення чи віщування Сарноффа. Треба думати, що так, як здійснилися його побажання з-перед п'яти років, так здійсняться і ці теперішні, відкриваючи не тільки нові обрії перед людьми і народами, але й даючи їм правду і волю і допомагаючи їм знайти Бога.

Степан Женецький

ГОТОВІ ЖИТИ В ЗЕМЛЯНКАХ, АБИ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ

Як вже повідомляла українська преса по цей бік залізної завіси, 16, 17 і 18 червня ц. р. відбувся в Варшаві 1-ий З'їзд Українського Суспільно-Культурного Товариства, на якому українці в Польщі устами своїх делегатів голосно й одностайно домагалися повороту з т. зв. „зєм одзисканих", куди їх варшавський комуністичний режим виселив десять років тому — на рідні землі.

Як свідчать найновіші вістки, це домагання сильно розворушило наших людей в Польщі, яких польські україноненависники по-дикунськи повиганяли з рідних хат і поселили у чужі, відібрані в останній війні від німців. Тепер наші брати щораз голосніше домагаються від того режиму повороту в свої рідні сторони.

Цій справі присвячено також статтю „Вертатися чи залишатися", надруковану у 4-му числі „Нашого Слова", часопису, який появляється у Варшаві і є органом Головного Правління Українського Суспільно-Культурного Товариства в Польщі. Щоб познайомити українську громадськість у вільному світі з тим, як представляється справа повороту наших братів, розігнаних по західній Польщі — подаємо цю статтю в цілості, як першоджерельну інформацію. Ось що пише автор цієї статті, Станіслав Сосна, член Головного Правління УСКТ:

„На організаційному з'їзді Українського Суспільно-Культурного Товариства багато говорилось про поворот українського населення з західних земель на попереднє місце проживання. Нічого дивного, справа повороту є життьовою, наболілою ,надзвичайно важкою справою. Її не можна ігнорувати та недоцінювати. Пов'язується з цим глибоко закорінене почуття незаслуженої кривди та охота діяльно жити у своєму середовищі. Легко зрозуміти людей, які хочуть повернутись. Кожного тягне в рідні сторони, на своє.

Здавалося б, що діло просте і нетрудне до реалізації, що вистачить видати відповідні розпорядження, а все буде позитивно полагоджене. Це тільки так здається, але так не є. Справа виглядає зовсім інакше, коли поставимо запитання: де вертатися? Де вертатися, якщо українські господарства на східних землях є майже всі роздані або зруйновані?

Є такі, що відповідають на це питання швидко, без глибшого застановлення: „Будемо копати землянки, будувати доми, розпочинати життя по-новому", — радять. Але коли? Хіба по жнивах, восени ,коли падають дощі, надходить зима? Нічого собі рада. Аджеж в цей спосіб можна привести сотні людей на блукання, злидні, холод і хвороби. А звідки взяти будівельні матеріяли? Чи може наша держава дати відразу цемент, дерево і цеглу в великих кількостях? Не може — бо не вистачає цих матеріялів, хоча є кредити.

Що ж на це скажуть прихильники негайного повороту? Хіба нічого іншого як те, що говорить відоме українське народне прислів'я: „наше діло півняче :проспівав, а там хоч не розвидняйся". На основі подібного розуміння, на місцях почали розходитися різноманітні чутки та пльотки, створюючи психозу повороту, котра в великій мірі дезорієнтує українське населення.

Так, говориться про те, що держава нібито мала намір провести плянову акцію переселення українців з західніх земель і готовить в цій справі спеціяльну постанову. Розповсюджуються також чутки, що нібито делегати на З'їзд нашого Товариства отримали у Варшаві від центральної влади надзвичайні уповноваження в справі організування повороту і що нібито власті на місцях не мають нічого до говорення в цій справі.

Треба, на жаль, ствердити, що не всюди український актив з належною рішучістю та енергією протиставився цим пльоткам, не зумів відповідно впливати на неусвідомлену частину українського суспільства, загальмувати тенденції повороту. З другого боку, декотрі делегати на Організаційний З'їзд УСКТ замість того, щоб зацікавитись справою організування культурного життя в українськім середовищі, зайнялися виключно справою повороту, небувало та без підстав перебільшуючи її.

Не зважають вони на погляд місцевої влади в справах покинення господарства на західніх землях та повороту на давні місця. Декотрі українські сім'ї вже покинули свої господарства на західніх землях і виїхали в незнане. Однак, те, що було колись їхнє, належить тепер до інших людей, так що в результаті люди ці залишились без даху над головою. Їх умовини стали далеко гіршими, як на західніх землях, бо вони втратили буквально все.

Рівночасно декотрі українські сім'ї на західніх землях під впливом ворожої пропаганди бояться повторного переселення. Вони звертаються до місцевої влади та міністерств з заявами про позволення залишитися на заході.

Держава не є противником усіх поворотів. Вона вважає, що деякі з них є зовсім можливі. Торкається це передусім тих осіб, котрі хочуть вернутися до сім'ї, родини, або хочуть працювати в державних господарствах (ПГР — колхози), виробничих кооперативах тощо, або мають намір будуватися чи ремонтувати старі доми на східніх землях.

Держава вивчає тепер і інші можливості поворотів.

Треба рахуватися з тим, що будуть вертатися передусім ті господарі, які є погано загосподаровані на західніх землях і яким поворот не погіршить матеріяльних умовин. Держава не може допустити до цього. Вона вважає, що далеко краще буде допомогти такому господареві на заході, який щонебудь уже там має, ніж тому, який опиниться на новому місці під голим небом з усією сім'єю.

Через те ніхто не повинен вертатися без попереднього порозуміння з відповідними органами місцевої влади. Кожний, хто задумує повернутися на давнє місце проживання, повинен звернутися до тої повітової ради народової ,куди хоче вертатися, з запитанням, чи є це можливе, або осісти на іншому місці на східніх землях. Президія повітової ради народової має обов'язок на протязі найдовше трьох тижнів повідомити заінтересованого, чи є можливий його поворот, чи ні. Якщо поворот є можливий, то зацікавлена в цьому особа зобов'язана розрахуватися зі свого господарства на західніх землях ,одержати позволення на вивіз меблів, інвентаря, і щойно тоді може виїхати.

Щоб поліпшити важкі господарські умовини українців на західніх „землях„ влада прийде в найближчому часі зі значною допомогою. Заінтересовані в цьому громадяни можуть звертатися до місцевої влади, з заявами про зворотні кредити на ремонти своїх господарств ,житлових будинків, або про відповідні будівельні матеріяли на доми.

Таким чином народня влада не відбирає українцям права змінювати місце проживання. Однак, передбачаючи специфічні умовини поворотців, які нерозривно зв'язані з рядом економічних, політичних та правових питань, народня влада примушена регулювати ці повороти, вести над ними нагляд.

Народня влада переконана, що українське населення у своїй переважаючій більшості розуміє, що справа поворотів, а особливо масових, є складна та важка через те, що це в'яжеться з необхідністю змін фактичного стану, який створився на протязі ряду років і не може бути відразу змінений".

Стільки в українському варшавському „Нашому Слові".

ДОБРЕ ЖИВЕТЬСЯ КОЛГОСПНИКАМ...

Добре живеться колгоспникам, — подумає американський читач, прочитавши статтю про „Совєтських селян" у бостонському щоденнику „Крішчієн Саєнс Монітор". Історія цієї статті така: один з читачів запитав редакцію, чи дійсно таке нерадісне життя совєтського селянина. Щоб на це відповісти, редакція звернулася по інформації до „авторитетних" чинників й совєтське посольство прислало їм з Вашингтону статтю російського совєтського письменника В. Острогорського. Стаття прикрашена світлинами, серед яких одна з сучасного офіційного гуцульського побуту, підписана, що це танцюють українські селяни. На світлині танцює група гуцулів, а їм приглядаються селяни, посідавши великим колом. З інших світлин й книгозбірня в азербайджанському колгоспі та казахська танцюристка.

Сама стаття — це нуждена офіційна пропаганда про веселе життя у селянському раї. Автор описує народні святкування в совєтській Азії і Европі. Веселі колгоспники збираються, щоб спільно співати, грати й бавитись. Відбуваються свята пісні й танку, — так, як це описується у кожному совєтському часописі, у кожному журналі.

Довідуємося, що совєтські селяни різних національностей мають свої власні свята, що совєтські селяни дуже люблять розважатися у клюбах, де читають, грають у шахи, дивляться на фільми, читають книжки тощо.

„Радіо дуже популярне серед совєтських селян. З радіопередач вони довідуються про найважливіші події їхньої округи, району або усієї країни .Вони також слухають чужоземні новини..."

А далі читаємо: „Совєтські селяни у приблизьких до великих міст селах тепер мають можливість дивитися на телевізійні програми. До 1960 року у Совєтському Союзі буде 75 телевізійних осередків. Таким чином, телевізія увійде у селянське життя ,охопивши велику частину Союзу..."

Редакція поважного американського часопису додала від себе примітку, що кожний читач сам має зорієнтуватися скільки у цій статті є пропаганди або бажання злагіднити відносини Сходу з Заходом.

Серед українських читачів цього впливового часопису є багато дійсних знавців становища селян в СССР, які можуть відгукнутися на зреферовану тут коротко статтю, посилаючи до редакції цього часопису не тільки короткі фактичні зауваження, але й світлини з життя селян, — як вони вмирають з голоду на своїй колись багатющій землі.

В. Гайдарівський

ЩЕ ОДНО КОХАННЯ

Повість

(2)

Дівчина засміялася дзвінко й щиро, їй на очах заблищали росинки сліз.

— А я б вас називав Кетею, — захоплюючись сміхом дівчини, казав Максим далі.

— Чому? — витираючи хусткою очі, спитала вона.

— Моя мати, як я був маленький, на цукерки казала — „кетя". А ви, як цукерок.

— Гарне ім'я. — погодилась дівчина. — Тим більше, що моє справжнє ім'я мало чим відрізняється від цього. Мене зовуть — Катя. А вас я називатиму — Сима. Гаразд?

Вона простягла парубкові руку. — Будемо йти. Я дуже рада з вашого знайомства. Може ще колись доведеться зустрітися. Вечорами я буваю в міському парку. Добре?

Максим обережно діткнувся до дрібненьких пальчиків дівчини; вона пурхнула з подвір'я і зникла в піщаній завірюсі.

Під враженням знайомства Максим не помітив, коли прийшов додому; всі його думки зайняті були цією дивовижною, гнучкою і прозорою Катею.

І якби хтось із тих, хто близько знав Максима Копу, випадково підслухав розмову його з дівчиною, то безмірно здивувався б. Адже Максим, хоч і давно розпочав парубочий вік, одначе до дівчат був такий байдужий, що навіть не задумувався ,навіщо існують створіння, які носять спідниці. Така неуважність до жіночої половини роду людського викликала у товаришів праці на його адресу жарти і дотепи, які парубкові, якщо б не дошкуляли, то, принаймні, набридали.

Воно й справді здавалося дивним, що парубок, зовнішньо схожий на лева, мав волячу вдачу. Його ще ніколи і ніщо не могло захопити. До всього ставився з такою байдужістю, ніби з примусу виконував усі ті дії, що належать виконувати живій людині — працював, відпочивав, розмовляв, не маючи до того найменшого бажання. Часом він показувався у пивній, підсідав до якогось веселого товариства, пив горілку й пиво, прислухався до бучних розмов, ніби проймався там загальним піднесеним настроєм, а як доходило до колотнечі, коли треба було дати волю своїм кулакам — одразу зникав, що дало підставу вважати його не лише за тюхтія, а ще й за боягуза.

II

Максимова мати мала таке добре серце, що коли б могла, то теплом своєї душі загрівала б увесь світ. Вона ніколи нічиєю допомогою не користувалася, хоч іноді й дуже гостро її потребувала. Сама ж і прала людям, і білила хати, і сиділа ночами біля хворих, і ділилася шматком хліба, — роботи в неї завжди не бракувало, за яку вона мала, як плату, людську вдячність.

До самої старости залишилося в неї ще дівоче ім'я „Паша", бо воно було миле і близьке не тільки їй, а й усім, хто мав нагоду пізнати цю жінку. Ніхто від Паші за все її життя — чи була вона ще молодою старанною служницею, чи стала вже сивою, сухою і пожовклою, як осінній лист, бабусею — не чув від неї не тільки брутального, а навіть і різкого слова. Та й взагалі вона радше робила, ніж говорила. Умостившись зручніше біля світла, завжди латала якісь сорочки або церувала панчохи, здебільшого не свої, а принесені кимсь і для когось.

Іноді Пашу відвідували знайомі жінки. Лускаючи насіння, натякали вони про це, про те і не могли стриматися, щоб не звести розмову на Максима, не натякнути матері, що з ним не все гаразд. Він бо здоровий, виглядом не гірший за інших, а з дівчатами знатися не хоче і тихий, мов стояча вода. Тут щось криється, не інакше, щось криється.

Але Паша виправдувала сина, як могла, казала, що Максим удався в неї, а тілом вийшов у батька, чому вона дуже радіє. Не дай Боже, коли б сталося навпаки!

Старші люди у місті ще пам'ятали Пашиного чоловіка, а Максимового батька Федора Копу, хоч його вже не було в живих понад двадцять років. Мав він велику силу, яку витрачав на непостійних, випадкових роботах, заробляв іноді багато, іноді мало, одначе запрацьований гріш потрапляв додому рідко, — все пропивалося в колі таких же, як і він, товаришів. Напідпитку Федір Копа любив похизуватися силою, не в одного мешканця міста його руками були повибивані зуби. Бився він так, мов косив траву, йому байдуже було, скільки на нього нападало людей, знав, що не знайдеться такої сили, яка б його подолала. Це й загубило Федора Копу: загинув він в одній черговій пиятиці від звичайної пляшки, що розкраяла йому скроню. Залишилася Паша вдовою з трирічним Максимом, раду якось давала собі, вигодувала сина й тішилася, що у нього покищо не знати проявів батьківської вдачі. Хоч інколи й приходив Максим підхмелений, але не чула вона від людей, щоб коли він коїв щось негідне.

Мати пильно стежила за Максимом, і серце її не раз тривожилось саме тому, що син її занадто млявий і байдужий, хоч у цьому й виправдувала його перед співчутливими жінками. Уже б справді час йому відчути себе чоловіком. Як би вона раділа, коли б у неї була невістка, а далі й онучки. Паша сама б їх доглядала , няньчила, колисаючи співала б їм ту пісню, яку, ще маленькою бувши, чула від своєї мами, ту пісню, від якої на душі в дорослих стає тепло і ясно, а діти поринають у солодкий сон. Що більше було б рідні у Паші, то менше треба було б думати про своє майбутнє. Невідомо, як довго доведеться ще пожити на світі, а старість уже дається взнаки. Може статися й таке, що потребуватиме вона чужої допомоги. На Максима ж цілком покладатися не можна. Досі син поводиться непогано, а чи не зверне і він часом на батьківську стежку? Тоді доведеться старій і немічній жінці простягати руку до людей по їхню ласку.

Згадувала Паша про свого рідного брата Стефана, що міг би допомогти в скрутну годину, але на саму думку про нього ставало на душі гірко і боляче. Стефан залишився в її пам'яті таким, яким був ще в хлоп'ячі роки — жорстоким і безсердечним. Вона ніколи не забуде, як брат обскуб живого горобця і примушував його літати, підкидав до стелі, аж поки пташка не сконала. Ніякі сльози і благання не могли спинити його жахливих забав. Не забувала Паша, як Стефан осліпив єдину в хаті тварину — рябеньке кошеня, і тішився з того, що воно кидалося з кутка в куток, натикалося на речі, падало і несамовито нявчало. Стефан, менший за Пашу, був, проте, дужчий, і дівчина не могла йому перешкодити ні в чому, бо на її протести чи хоча б непослух він тягнув її за коси.

Коли люди поховали їхню матір — а батька Паша взагалі не пам'ятає — Стефан десь зник. Не чула про нього нічого. Були війни, революції, земля сповнювалась горем і надіями, колишні діти перетворилися на сивих дідів, їхні діти вже стали дорослими людьми, керували життям і воно керувало ними.

І несподівано Паші довелося знову побачити свого брата в заводській конторі, куди пішла виписати вугілля. Паша стояла серед робітників у черзі, а попри них, тяжко дихаючи, звільна пройшла така груба людина, ніби вона складена була з кількох більших і менших лантухів, на які натягнено величезний костюм. Та хоч у цій людині не було нічого схожого з маленьким їжакуватим хлопчиком, яким у спогадах Паші залишився її брат, одначе в цій рухомій купі м'яса з якихось самій їй незрозумілих рисочок вона впізнала Стефана. Щоб остаточно перевірити себе, запитала у робітників, до кого це вони вклонялися.

— Це наш новий директор, на прізвище товариш Курдюк, — пояснили їй.

ЛІТЕРАТУРА МИСТЕЦТВО РОЗВАГА

Гнат О. Діброва

ПРО ПІЗНАННЯ СВІТУ

Відколи існує людина, вона мірою своєї інтелектуально-духової еволюції завжди намагалася глибше й глибше заглянути під покров тієї дійсности, що її оточувала, прагнула якось пізнати навколишній світ не тільки ззовні, але й зсередини. Лише обмеженість засобів зовнішнього і внутрішнього бачення й пізнання світу залишала людину далеко від здійснення її прагнень.

Головний засіб бачення й пізнання світу — це наш зір чи „тілесний зір", що ми ним сприймаємо світ ззовні. Це — засіб обсервації, спостереження, сила й відмінність яких залежить від кожної окремої індивідуальности. Від спостереження — шлях до досвіду, від досвіду — до досліду, до джерела науки, тобто до емпіричного пізнання.

Другий засіб бачення й пізнання світу — наша уява, засіб насамперед відтворення того, що ми сприймаємо тілесним зором, але не тільки засіб відтворення. Будучи найбільше підставою для мистецтва, уява, проте, у співтворчій дії з думанням та емоціями завжди відповідною мірою присутня у сфері кожної творчої діяльности.

Нарешті, „духовий зір", інтуїція, підсвідоме. Це — засоби глибшого внутрішньо-проникального бачення й пізнання світу, бачення й пізнання світу зсередини на вищих реґістрах його сприймання.

Поминаючи зовнішній чи тілесний зір, як перші двері, що відкривають нам загальну оболонку чи, краще сказати, панораму зовнішнього світу, хочемо спинитися трохи на уяві. Якщо уяву, наприклад, мати за головний засіб пізнання світу, зокрема в мистецтві, то таке пізнання буде не тільки побіжним, поверховим, але може бути й неправдивим, суб'єктивним, з огляду на природу нашої уяви. Адже уява має дві крайності: вона дає або відносно точне, так би мовити, стереотипне відтворення дійсности, або у своїй невгамовній метушливості переходить ті межі, за якими вже немає нічого спільного з існуючим світом, немає навіть іноді нічого спільного з глуздом і можливостями с п р и ймання. Це — фантастика, вигадка, що хоч і посідають якесь місце, скажімо, в мистецтві, але не мають майже ніякої пізнавальної цінности.

Ця друга крайність уяви стала якраз альфою й омегою в мистецтві крайніх модерністів. Ці мистці у своїй творчій візії хочуть бачити світ не як гаму божественного творіння, а як витвір своєї власної уяви, як вигадку. Але цей їхній витвір, втілившись в певні матеріяльні форми, буває майже або й зовсім неприступний для даних нам Творцем засобів сприймання. Світ — це моє власне бачення! Така засада крайніх модерністів. Але чи відкриває ця засада світ для його справжнього пізнання? Чи дає вона справжню радість пізнання, коли це несправжній, а лише вигаданий уявою світ?

Звичайно, для кожного справжнього мистця й філософа світ — це його власний світ, його власне бачення, але тільки до певної міри власне. Власне в тому розумінні, що воно в загальному образі буття, у всій його велегранності форм, барв, ритмів, зовнішньої і навіть внутрішньої структури відкриває щось нове, відмінне від того, що дає бачення інших. Але тут до диспозиції стають засоби внутрішнього, заглибленого бачення й пізнання світу, бачення й пізнання його зсередини — духовий зір, інтуїція, підсвідоме, що ними віддавна послуговуються обдаровані люди.

Так, наприклад, Мікель-Анджельо у своїх фресках (Секстинська капелла у Ватикані) через надхненну духово-творчу візію показує своє полум'яне, пристрасне прагнення до пізнання світу, не ховаючи при тому жалю щодо обмежености людського розуму. Лет душі, що прагне повернутися до свого першопочаткового, б о ж е ственного буття, отже свій високий ідеалізм, він показує в гігантичних постатях Старого Заповіту (Мойсей та інші), в їхніх спрямованих догори рухах, в піднесених поглядах тощо, як вияв його велетенського творчого духа.

Рембрандт у переважаючих червоно-брунатних тонах своїх картин, в їхніх виразистих рисах, особливо в портретах, дав не тільки відмінно прикметне зображення зовнішнього світу, але й інтуїтивне зображення якогось особливого, напруженого його внутрішнього світіння.

Тичина у своїх незрівнянних образах, в неповторному багатстві ритмів, в ориґінальних візерунках строф, у високомузичній інструментації рядків та в загальній вишуканій архітектоніці майже кожної поетичної будови раннього періоду його творчости дав надзвичайну, не знану ще в історії словесно-поетичного мистецтва, інтерпретацію світу, зокрема музичну інтерпретацію, як наслідок його своєрідного мистецького світогляду й такого сприймання світу, в якому йому, поетові, здавалося, що арфами, органами, клярнетами звучить для нього природа, космос, все буття, і у всьому „космічному оркестрі" він бачить-чує, як „ріка тремтить, як музика", й „біжать світи музичною рікою".

Для Спінози світ — це насамперед одноцільна єдність, у внутрішній основі якої лежить самопереважаюча, вічна, безконечна, сама себе обумовлююча й ні від кого не залежна субстанція, а все інше, відоме нам у світі, — відмінне, різноманітне, контрастове — це тільки атрибути й модальності єдиного всеобіймаючого цілого. Все окреме, індивідуальне — лише уявне й існує остільки, оскільки воно кожне становить собою невід'ємну частину всеохоплюючої єдности світу, як єдино реальної.

Для Лейбніца світ — це безліч абсолютно замкнених, незалежних, безперестанку діяльних, але неприступних для зовнішнього впливу, таємничих мікрокосмосів-монад, як основних елементів дійсности, і пізнання світу він шукає не в одноцільній єдності, а в окремому, індивідуальному, різноманітному, як складових і єдино реальних частинках світу.

Для Канта ж головне — зоряне небо над ним і моральний закон у ньому.

Інтерпретація світу вищезгаданими мистцями й філософами, як певний ступінь їхнього пізнання світу, — це не щось абсолютне, а, звичайно, відносне, як і все, що виходить з орбіти людської творчости, але воно настільки гармонійно впорядковане, настільки гранично закінчене, що вважається за можливе, існуюче, правдоподібне. Але й те відносне відкривається для людського сприймання не як щось самоявлене, а дається майже завжди через візію духово-вольового напруження, коли з підсвідомого раптом з'являється щось на світло свідомости і стає її бранкою, „нашим" радісним здобутком, але таким нестійким, що може „втекти", якщо його своєчасно не зафіксувати матеріяльними засобами.

Отакий світ, такі обмежені засоби нашого пізнання його, і не є він такий „безмежно відкритий для нашого пізнання", як твердить про це В. Барка у своїй просторій статті „Мадонна" Радиша" („Свобода", 6. 7. 1956 р.).

Насправді світ відкритий для нас стільки, скільки ми здатні бачити його всіма нашими засобами бачення і ззовні і зсередини, але ця здатність така мала, що ми, власне, дуже мало або й зовсім майже нічого не бачимо. І це, як ми знаємо, збагнув ще понад дві тисячі років тому Сократ, висловивши у своїй славнозвісній формулі: „Я знаю тільки те, що я нічого не знаю". Навіть зовнішня оболонка світу, його величномаєстатична панорама, що приступна не лише для тілесного зору, для бачення ззовні, але й для внутрішнього бачення, для уяви, не безмежно відкрита для людського пізнання, не кажучи вже про те, що сховане під зверхнім покровом. І духовий зір, інтуїція, підсвідоме у своїй натузі здавна б'ються під мурами панорами в трепетному чеканні, щоб побачити часом ледве помітні проблиски того, що діється в глибині буття.

І які б не були осяги майбутнього в науці, в техніці, в філософії, в мистецтві та у всіх можливих сферах людського творчого виявлення, однаково не буде підстави твердити про те, що світ безмежно відкритий для людського пізнання. Навіть більше, що глибше пізнаватимуть світ, що далі йтимуть в його засекречених актом Творця лябіринтах і що більше діставатимуть найдивовижніших дарів з його таємничих скриньок, то більше він буде здаватися непізнанним.

Світ безмежно відкритий хібащо для крайности буйної уяви, для нестримної вигадки, але вигадка — неіснуючий світ чи той, що ніколи не може існувати, і тому вона — жадне пізнання тієї дійсности, яка нас оточує.

Світ — вічність, а вічність — безконечна тайна, що відкриває дуже й дуже малі окраї свого незбагненного обличчя і то — тільки для одуховлено-яснозорого й містичного споглядання одиниць у хвилини їхнього екстатичного спалаху.

Ірина Шуварська

ІДЕШ ЛІСОМ

Де від дерев звисатиме
[крило
покрови, — відпочити,
у мох бадиллячком
[прозорим.
На груди хрестики з гола
і празничного квітам.

Метеликів пустити
[у танок,
спинятимеш і мрії.
За джерелом нема доріг;
з травинок образ
[позбирає,
розбитий краплями.
[Зітри
конвалій кров!
[і гострокраї

на груди хрестики
[з гола . . .)

Чесатиме волосся сиве,
в росинку задивившись,
[мати.
Щоб конюшинки
[подала! —
в вінку притулишся
[до іви,

мандрюючи, і не журись!
у мох бадиллячком
[прозорим
кладе дитину, —
[руки затремтять,
та погляд піднесе угору.

ВІЗАНТІЙСЬКИЙ ХОР З УТРЕХТУ

В місяці лютому 1956 року проминуло 5 років від заснування так званого „Візантійського Хору". Хор цей зложений виключно з голляндців, під проводом українського дириґента д-ра Мирослава Антоновича, присвячує основну частину своєї праці українській вокальній музиці.

Д-р Мирослав Антонович

Засновано В і з а н тійський Хор 1951 р. після того, коли в Кюлемборгу, містечку біля Утрехту, не стало Української Духовної Семінарії, а з нею й хору Богословів, які то за час свого недовгого (1948-1950) перебування в Голляндії з'єднали багато приятелів для Семінарії та її хору, для української пісні, для української Церкви та взагалі для української справи.

Євгенія Зарицька

Отже, коли напровесні 1951 року появилося в місцевій пресі оголошення про заснування „Візантійського Хору", що мав би бути немов своєрідним продовженням хору питомців і стояти під проводом колишнього дириґента хору теологів д-ра Мирослава Антоновича, в і д г у к нулося відразу понад 20 голляндців, аматорів співу. Зараз же почалася праця: один раз в тиждень загальна проба хору, а крім того співаки приходили до дириґента на індивідуальні зайняття. Такий вишкіл голосів мав добрі наслідки для загального звучання хору і заохочував співаків до праці. Після трьох місяців існування, хор відспівав уперше Літургію в одній з каплиць Утрехту, а незабаром виступив уже на концерті з українськими народними піснями. Хор розвивався, напливали нові запрошення, зголошувались нові співаки вивчали новий репертуар. Праці було все більше. Два рази в місяць хор співав Літургію в різних місцевостях країни, а крім того виступав з концертами українських пісень в Нідерляндах та в ін-

(Закінчення на стор. 4-тій)

Р. Володимир

ВІЧНОМУ РЕВОЛЮЦІОНЕРОВІ

Допитливий і бойовий беркут,
Він ще з дитинства заправлявсь до діла;
Щоб не пропав важкий громадський труд,
Малого Мирона душа боліла.

Чужинець люд загнав у темний кут,
Кому ж тут вивести його до світла?
Франка взяла на кровопивців лють,
Невидна в грудях боротьба кипіла.

Нараз прорвалась вульканічна сила,
Та не вогненні ріки там течуть,
На сполох це слова Мойсея б'ють,

Жінок і мужів, всіх до бою рвуть;
Дала Франкові батьківщина крила
Й Франкова сила націю зродила.

1956

В. Січинський

АРХИП ШАПОВАЛ-КУЇНДЖІ

1842-1910

З визначніших малярів українського красвиду, що працювали на переломі XIX і XX століть, найбільшої популярности здобув Архип Куїнджі, „екзотичне" прізвище якого довго маскувало його справжнє походження. Майже всі твори А. Куїнджі були присвячені українській природі та українському красвидові. Був він справжнім поетом українського красвиду, особливо в нічну пору, при місячному освітленні. Таке тонке відчуття української природи і побуту випливає з цілого життя мистця, яке він провів головно на Україні, де здобув першу, і основну, мистецьку освіту і де черпав свою образотворчу уяву і всі сюжети.

Архип Куїнджі народився в 1842 році в Маріюполі, над Озівським морем, в родині шевця, що називався Шаповал. Архип Шаповал-Куїнджі почав рисувати вже з одинадцятого року життя в будівельного майстра Чабаненка. Згодом молодий Архип вчився, протягом трьох років, у славного маляра-мариніста Івана Гайвазовського (Айвазовського).

Під впливом російського оточення і свого вчителя, Архип Шаповал змінив своє „простацьке" ім'я на більш екзотичне і „чужинецьке", з вірменським призвуком — „Куїнджі". В російській імперії в той час була така мода у мистців міняти своє родинне прізвище на „мистецьке" з чужинецьким призвуком.

Архип Куїнджі, маючи вже чималі малярські знання, набуті на Україні, головно в Гайвазовського, в 1860 році поїхав до Петербурґу, щоб вступити до Академії Мистецтв, але двічі „різався" на іспитах. Лише вісім років пізніше Куїнджі прийняли до Академії, як вільного слухача. Такі дива в Петербурзькій академії були досить часто. Російська Академія Мистецтв у Петербурзі була відома своїм назадництвом. Там панували застарілі методи навчання, плекався псевдоклясицизм, далекий від справжнього життя і нових мистецьких течій. Тому справжні мистці, що хотіли творити мистецтво, відповідне до потреби доби, не знаходили підтримки у старозавітних професорів Академії. Також Архип Куїнджі мав багато непорозумінь у Петербурзькій академії і так не закінчив школи . . . Одначе твори Куїнджі здобули йому таке признання серед мистецького світу і були такі популярні, що російська Академія Мистецтв в 1894 році обрала А. Куїнджі своїм професором!

Архип Ш а п о вал-Куїнджі був великим мистцем реалістично-трактованого красвиду. Тонко відчуваючи українську природу, віддавав на полотні всі чари буйної рослинности, затишних ставів, чистеньких хаток, блакить глибокого неба, блиск повного світла сонця і місяця. З великою майстерністю передава контрасти світло-тіні, флюїду повітря, багатство кольористики, глибокі тони вечірнього сумерку і місячного освітлення.

Одні з перших його праць, що здобули йому ім'я, називалися „Річка Кальмик на З а п оріжжі", „Ч у м а ц ький шлях", „Вечір на Україні", „Березовий гай".

Найбільшої популярности здобув твір Куїнджі „Українська ніч". В цьому образі мистець ужив особливу гаму зеленкуватих тонів, що знаменито віддавали особливості і чар українського красвиду при лагідному місячному освітленню.

В цілому ряді інших творів, як „Буря", „Ніч на Дніпрі", „Степ", Куїнджі майстерно віддавав стихійну велич української природи, що наповнена скритим рухом, неспокоєм і вибухаючою силою.

В свій час твори Архипа Шаповала-Куїнджі були дуже популярні та репродукувалися в численних часописах, альбомах і поштових листівках, хоч ці репродукції дуже часто не віддавали всіх тонкощів малярської техніки мистця.

Антін Малюца

МИСТЕЦЬКА МОЛОДЬ І КУЛЬТУРНІ ТРАДИЦІЇ

Пройшли літні вакаційні місяці, наближається час повороту до інтенсивної праці, до школи. Почнеться сезон культурних імпрез, мистецького життя. Але, коли подумати, що з рядів мистців вибувають безупину такі індивідуальності, як Радиш, Павлось, Яблонський і що всі вони далеко не найстарші віком поміж нами, то важко отрястися з сумної думки-питання: як довго ще мистецькі творчі процеси поміж нами будуть можливі? На щастя, дві виставки молодих мистців, що студіюють в американських школах, праця над молодими талантами Петра Холодного і С. Литвиненка та пок. М. Радиша, четверта вже з черги щорічна виставка праць учеників малярів Мистецької Студії в Филаделфії під проводом мистців малярів П. Андрусева, В. Кивелюка та П. Мегика, дають право дивитися в майбутнє з довір'ям та надією на ріст, а не на заник українських мистецьких традицій й аспірацій.

У своїх міркуваннях про перспективи тяглости мистецького і культурного життя української громади в ЗДА я буду часто виходити або вертатися до Української Мистецької Студії в Филаделфії тому, що час її існування, досягнення слухачів-студентів, характер навчання та добір професорів роблять з неї справжню солідну інституцію. Це вже почало оцінювати громадянство, що виявилося передусім у формі створення, замість просто Батьківського Комітету, багато соліднішого т. зв. Патронату. Нагороди за праці студентів уфундовані УНСоюзом, „Провидінням", редакцією „Веселки", Союзом Купців, співпраця із ЗУАДКомітетом є покажчиками признання зі сторони громадських організацій. Словом — це вже інституція, якій критика не страшна, а опінія, незгідна з думками її мистецьких провідників, може викликати тільки корисну для нашої теми дискусію. Студія має свої слабі місця, труднощі та проблеми. Особливо скромні фінанси: не зважаючи на низькі оплати, не всі їх вплачують, зате досі ще нікого не відсунено від студій через неплачення оплат. Надто мале приміщення, так, що в днях повної фреквенції дехто рисує чи малює вже дослівно з-поза дверей. Отже треба обмежувати число нових прийнять, не можна відкривати нових курсів. Якщо поведеться Патронатові та учителям розв'язати ці справи, то перспективи дальшого розвитку є справді великі.

Дуже багато авторитетних сучасних мистців твердять не без заздрости, що вже кожна дитина самою своєю психікою є справжнім мистцем. Щойно, мовляв, школа, Церква, соціяльні обставини та цивілізація і т. п. чинники (цитовані в залежності від комплексів та антипатій даного мистця) вбивають природні творчі здібності дитини. Що кожна дитина є свого роду мистцем, можна погодитися, тільки треба мати теж на увазі, що для дитини ані ступінь майстерности її мистецьких виявів, ані зрозумілість-комунікативність другими її інтенцій не мають значення. Отже не стільки школа та жоттьові обставини спричиняють заник тих мистецьких обдарованостей. Це окрема тема і ми до неї вернемося. Головною причиною того, що з величезної кількости дітей з ментальністю правдивих мистців так мало пізніше має якенебудь відношення до мистецтва, а зі справді талановитих мистців так небагато мало оту дитячу ментальність — природний процес росту і дозрівання.

Деякі школи і багато мистців проголошують потребу культивувати і зберігати на зрілий вік оту дитинну ментальність, як безспірний засіб виховати майбутнього мистця-генія. Одначе простий розрахунок можливостей показує, що така метода виховання була б може корисна й для 2-3% талантів, та й особливі мистецькі таланти виявляються далеко пізніше, а не в дитинстві. Яка третина справжніх, наприклад, малярських талантів ще може витримала б такий експеримент, але дві треті не гірших цілком пропали б. Те саме можна б сказати про кожну іншу можливу формулку, ставку, наприклад на спонтанну примітивність, чи саму здібність відтворювати бачене. Тому відповідальні педагоги створюють багатосторонні можливості для кожного типу малярського таланту, щоб знайти те, що їм потрібне для розвитку і росту так, як це й бачимо у филаделфійській студії.

Зміна психіки з дитинної на молодечу щойно виявляє те, що можна б назвати спеціяльними мистецькими обдарованнями. Молодь постійно відкриває нові, незнані для себе досі речі, починає бачити простірно, привикати думати загальними поняттями, а також уточнювати речеві образні уявлення, ставиться критично до власної праці та потребує мати запевненняперевірку об'єктивної доречности своєї мистецької діяльности. От тоді треба допомоги вчителя і майстра.

Займатися мистецтвом з дітьми дуже цікаво, коли знайдеться такий мистець, як П. Холодний в Ню Йорку, що знає і любить це діло. Це дуже корисно для дітей не тільки, як можливих майбутніх мистців, але ще більше для кристалізації та збагачення зав'язків духовости, що мають розвинутися в майбутньому. Панівним методичним моментом буває тут щось в роді забави, що притягає зацікавлення дітей та дозволяє педагогові непомітно впливати і в бажаному напрямі спрямовувати їх творчість.

Мистецька Студія у Филаделфії займається молоддю від 12 літ вгору, і всю увагу присвячує науці малярства. Молодша група до 16 літ та початківці вчаться рисування під проводом проф. Мегика. Він присвячує багато уваги для вироблення почуття форми в просторі. В моделюванні брил вчаться за чуттям „на око" будувати прості, підставові, чітко здефінійовані форми, а потім їх також простими елементами розчленувати — розкрасити. Може учені ще не зовсім здають собі справу з ваги тих речей для майбутнього мистця, але повинні добре засвоїти собі той метод поступовання зі завданням. Бо ж їм прийдеться раз-у-раз колись утворювати власні вже і скомпліковані концепції та зуміти підпорядковувати деталі виконання ідеї цілости. Малюнки акварелею вражають своєю динамічною сміливістю та несподіваною ориґінальністю. Гадаю, що для самих молодих учнів це буває припадковий покищо вдалий ефект, а справжня заслуга в смакові і тактові проф. Кивелюка, що знає, на якій стадії працю над малюнком припинити. Вирізнення та виставлення тих малюнків надає їм важливости в очах учнів, приклад, за яким іти. І це залишить свій слід на них без уваги, під які ще впливи будуть підпадати. Для ока відвідувача це була радість дивитися на речі з таким спонтанним характером.

Самозрозумілу с м і л ивість та справжню спонтанність виявляють малярські праці старшого курсу. Проф. Кивелюк належить до тих мистців, що й самі перейшли чималу творчу еволюцію, але й не втратили широких горизонтів цілости мистецьких явищ. Він може не лише багато навчити-показати, особливо в ділянці кольору, але теж не менше цікаво й захопливо навчити — розповісти. Поміж нагородженими і ненагородженими працями студентів бувають просто блискучі речі, але теж і ті самі автори мають і праці чисто школярської якости; тому добре, що праць покищо не виставлювано за авторами; на це ще час. Талантів там багато, розвиваються прекрасно, річ в тому, що найкращі висліди мають таки ті студенти, що найдовше часу перевели в студії під проводом своїх професорів та й поза Студією присвячують мистецтву досить вільного часу. Можливості молодих талантів здаються мені тепер незвичайно великі, тим більше, що мають ще досить часу для розвитку в майбутньому. Признаки мистецької індивідуальности виявляють, може поневолі, студенти зрілі громадяни. Відомо, що дорослі швидше вчаться, схоплюють суть, зате їх можливості не такі широкі; їх легко вчити, тільки тяжче відучувати . . .

Елементи композиції старша група проходить на курсі графіки, що його провадить проф. Андрусів. Я не раз дивувався, звідки дебютанти по молодечих виданнях так добре знають стиль і смак української літери, аж, бачу, це заслуга науки проф. Андрусева і Студії. В „Знаках Зодіяка" студенти витратили чимало часу і паперу, заки добилися ефекту, що сяк-так задовольняє їх професора: нагороджені і ненагороджені, — всіх же ж не нагородиш, саме прийняття на виставку є вже вирізненням, — справді на прекрасному поземі. Завдання перед студентами, особливо старшими, зуміти використати спосіб доходження до композиційних якостей, пізнаний на курсі графіки, до малярських праць взагалі. Кількаразове опрацьовування тої самої теми, перерисовування, упрощування, відкидання без жалю зайвого і припадкового для естетичної якости цілости, це справа не лише графіки, але й малярства і мистецтва взагалі, ключ для переступлення порога від студії з натури фігури, портрету, пейзажу, натюрморту і т. д., хочби і як вдалих і картиноподібних, до картини-синтези, до мистецького твору. Щоправда, чимало мистців з професійною освітою не вміє цього кроку робити, але це було б тим більше на перевагу студентам филаделфійської Студії.

Филаделфійська Мистецька Студія є підкреслено малярською школою і всі професори аж надто часами підпорядковують своє навчання малярському принципові. Рисунок для старших провадить проф. Мегик, студенти рисують солідно, часами навіть з нотками м о н ументальности. Але в цілому це типічно малярський рисунок, праця вуглем цілком рівнобіжна з тим, що роблять на курсі малярства з олією. Шкода, що наче занедбаний лінійний рисунок, це придалося б потім на курсі графіки. З другої сторони, мені зрозуміло, що важко Студії знайти дальших мистців-педагогів, які зуміли б так органічно себе доповнювати та з успіхом співпрацювати: може тому й немає відділу-кляси скульптури або курсів ужиткового мистецтва.

ЦІННА НОВА КНИГА

Іван Франко: „Вибір із творів". Вступна стаття Володимира Радзикевича. Обкладинка роботи Дам'яна Горняткевича. Вибір зроблений Філологічною секцією НТШ. Редактор: Кость Кисілевський. Видання Наукового Товариства ім. Шевченка. Ню Йорк-Париж 1956, стор. 396, великого книжкового формату. Ціна 3 дол., а в твердій оправі — 3.50 дол.

У століття народин великого поета, письменника, вченого, літературного критика, громадського діяча, журналіста і публіциста Івана Франка Наукове Т-во ім. Шевченка в Америці з осідком у Ню Йорку випустило друком у світ цінну та дуже потрібну книгу. Це вгорі названий „Вибір із творів Франка". При оцінці цього видання поважну ролю відограє фірма. Вибір фірмує Філологічна Секція НТШ, а між її членами є видатні літературознавці і, зокрема, знавці творчости Франка. Редакторові проф. К. Кисілевському по такому колективному виборі із Франкових творів лишився тільки невдячний догляд за друком книги та особливо поправним її текстом.

Як же оцінювати цей „Вибір із творів Франка", коли його доконала така авторитетна колеґія? Очевидно, що в цьому випадку аналізу „вибору" треба поминути, бо що може сказати критичного ляік на цю тему? Знаменитих Франкових творів є багато і вибирати з них є що. Але, не зважаючи на це, такому ляікові, як підписаний, жалко і прикро, що до вибору не могли попасти „Панські жарти". Цю поему і сам Франко ставив дуже високо, як це видно із спомину Лизанівського про перебування Івана Франка в Золочеві та його енунціяцію на тему недооцінки українською критикою „Панських жартів", як епічного твору.

Всі вибрані твори у цій книзі появились у цілости. До них належать „Мойсей", „Зів'яле листя", „Великі Роковини", „Украдене щастя" (драматичний твір), а далі „Лесишина челядь", „Малий Мирон", „Boa constrictor", „До світла", „Полуйка", „У кузні", „Терен у нозі". Це поезії та повісті й оповідання. З наукових і з журналістичних праць є там: „Із секретів поетичної творчости", „Поза межами можливого" (на жаль, скорочене!), „Молода Україна. Провідні ідеї й епізоди" і накінець: „Промова Франка на ювілею його 25-літньої діяльности".

Всі ці твори високоцінні, а у відділі поетичних творів є там ще найкращий вибір із збірок: „З вершин і низин", „Мій ізмараґд" і „Semper tiro".

Цілу книжку попереджує дуже добра, з теплом написана праця проф. Володимира Радзикевича п. н. „Іван Франко. Нарис життя і творчости".

Книжка ця повинна знайтися в кожній українській родині не тільки ЗДА, але й Канади, Південної Америки, Австралії та европейських країв по цей бік залізної заслони. Вона стане необхідною при влаштовуванню свят з приводу столітніх народин поета. Вона дасть багато естетичного вдоволення і насолоди для кожного українця, який буде її читати, а не тримати в хаті для декорації. Святкувати столітні роковини народження одного з найбільших велетнів духа, що їх видав український нарід, не означає брати участь тільки в святах чи академіях, влаштовуваних у його честь, але означає дещо більше, а то: вглибитися в найкращі зразки його творчости.

Сучасне мені покоління йшло в життєву мандрівку дослівно з Франкового „духа печаттю", чергове теж не могло виелімінуватись з-під його великого впливу. Але річ у тому, щоб молоді батьки передавали своїм дітям у наслідстві все те духове добро, якого вони зазнали від багатогранної творчости Івана Франка. Скромним засобом для цього може послужити ця видана гарно і старанно книга НТШ. Ясно, що в цьому виборі виключно тільки оригінальних Франкових творів, і то найкращих, недостає багато дечого, щоб молодому поколінню показати всю його велич та універсалізм. Нема тут Франкових перекладів із чужих літератур (навіть у зразках), нема прекрасних творів для молоді, але про це все є мова у праці проф. Володимира Радзикевича.

Приступна, навіть занизька, ціна на цю книгу свідчить про те, що видавець (НТШ) не йшов на заробіток при друку цієї книги, але на те, щоб її зробити якнайприступнішою навіть для найбіднішого українця і його родини та дати всім змогу зазнайомити своїх дітей з творчістю Франка.

Василь Мудрий

ВІЗАНТІЙСЬКИЙ ХОР З УТРЕХТУ

(Закінчення зі ст. 3-ої).

ших країнах Европи, в церквах, концертових залях і радіо.

„Так, наприклад, за перші два роки свого існування хор *виступав не менше 60 разів з концертами й Літургіями*, а за останній рік відспівав 25 Літургій і 30 концертів, в тому в Амстердамі, Люксембурґу, Штрасбурґу, Дюссельдорфі, Парижі і т. д. На протязі п'ятилітньої праці хор виступав кількакратно в Німеччині, Бельгії, Франції і Люксембурґу на запрошення українських і чужоземних установ. Деякі з них, завдяки хистові і жертвенності організаторів та участі таких українських мистців співу, як Є. Зарицька і Міро Скаля-Старицький, спричинилися чимало до поширення доброго українського імени між чужинцями, дали нагоду чужинцям насолоджуватися красою української пісні, а українським слухачам, які слухали рідних пісень у виконанні голляндців і визначних українських мистців вливали віру у власні сили, у силу українського духа, бо ж мистецтво є одним з виявів того ж духа.

На численні виступи хору в радіо відкликалися слухачі з різних країн світу назагал дуже прихильно. Так, наприклад, після передачі українських колядок у виконанні „Візантійського Хору" з Утрехту в голляндському радіо, радіо-журнал „КРО-Хідс" помістив таку замітку: „Листи з виявом признання для Візантійського Хору, що виступив перед мікрофоном КРО, напливають далі, рідко одержувано стільки листів після передачі релігійної музики".

Доповідь відомого музиколога проф. Е. Велеша про релігійну музику, виголошена в англійському радіо „Бі-Бі-Сі", ілюстрована також співами Візантійського Хору, була повторена кілька разів. Спів хору викликав при цій нагоді прихильний відгомін, про що свідчать листи до радіо і до диригента хору.

Наспівані українські пісні в Парижі передавано на бажання французьких слухачів не менше чотири рази. Також французька радіостанція Нансі передавала декілька разів українські пісні у виконанні голляндців. Частіше передавано пісні хору в голляндських радіостанціях, крім того виступав хор у радіо Брюссель, Штрасбурґ і Саарбрюкен. Виступ хору з величкописними піснями в голляндській телевізії викликав загальне признання публіки і преси.

Репертуар хору охоплює Службу Божу, Воскресну Утреню і різні інші релігійні співи київських, галицьких і закарпатських напівів, та визначних церковних композиторів, українські колядки, щедрівки та деякі релігійні лірницькі пісні. Крім того хор виконує твори українських композиторів, а особливо народні пісні в опрацюванні різних українських композиторів, а деякі й без обрібок, щоб в цей спосіб, як мога ширше виявити багатство української музики. Членами хору є голляндці різних фахів і середовищ, студенти, урядники, поліцисти, крамарі і робітники фабрик. Всі вони співають в хорі без грошової винагороди, використовуючи для заграничних поїздок свої вільні дні від праці, а то й вакації, а для виступів у Голляндіз свої вільні вечори і неділі. Коли взяти до уваги нахил голляндців до родинного життя і їхні звичайно численні родини, то це вимагає немалої посвяти збоку співаків і їхніх родин. Сама подорож автобусом забрала за час існування хору кілька десяток днів. Коли подумати, що за цей час хор проклав коло 34 тисячі кілометрів, на це справді треба голляндської солідности й витривалости в прихильності до краси української пісні. Як пише диригент д-р Мирослав Антонович в листі до автора оцих рядків, хор давав концерт 1-го серпня 1956 року для учасників інтернаціонального к о н г р е с у педагогів, що відбувся в Утрехті. Захоплення учасників українською піснею було таке велике, що, не зважаючи на те, що концерт відбувався в церкві, публіка під кінець концерту так аплявзувала, що хор мусів співати наддаток. Так зуміли голляндці захопити українською піснею слухачів різних народів, европейських, а м е риканських, африканських, а в с т ралійських... З того приводу на другий день голляндські щоденники були заповнені статтями і світлинами. Ось уривок з „Ротердамер Нюблат": „Утрехтівський Візантійський Хор був більш чим вартісний. Це гідне подиву, чого зумів осягнути із голляндцями український диригент д-р Мирослав Антонович".

МОНОГРАФІЯ М. БУТОВИЧА

На нашім книжковім ринку появилася монографія арт.-маляра і графіка М. Бутовича. Книжка має 64 сторінки і яких 60 репродукцій та охоплює період його 30-літньої праці, починаючи від 1925 року.

Крім звичайних примірників, друкованих на крейдяному папері і в півтвердій оправі, відбито 50 нумерованих, бібліофільських, в твердій оправі.

Тут бачимо і репродукції його праць з тематикою, взятою з української демонології, з його чумацького й козацького періоду, з часів захоплення Енеєм і його пригодами; теж період Карпато-Український, в якім варто відмітити проєкт пам'яткових грошей Карпатської України з нагоди відкриття 1-го Сойму в Хусті в 1939 році; далі період перебування в Юґославії, що репрезентований портретом К р и ж е в ацького єпископа Діонісія Нярадія, що трагічно і передчасно помер загадковою смертю; — бачимо ґуаші й темпери на українські теми, як, напр., козацький штурм з гуляй-городами; нарешті проєкти костюмів до балету „Ладо", що таки зреалізувався в написанні музики до нього Юрієм Фіялою. Теж українські приповідки про жінок навесело, пісня „Козака несуть", Щедрик, українська казка, „Скоморохи" і, нарешті, як перець, або сіль, щоб не було замонотонно, — серія веселих портретних шкіців: Маланюк, Мороз, Островерха, Барка та інші.

Треба сподіватися, що поява цієї книжки викличе заінтересування між прихильниками мистецтва і знайде своє місце на полицях наших книголюбів.

Н. Н.

„ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ" ДМИТРА ЧИЖЕВСЬКОГО

Твір професора Чижевського — це одна з найкращих появ в українському видавничому русі. Деякі його частини служитимуть надовго зразком для подібних літературних дослідів.

„Історія літератури" це велике слово. Справдешніх історій літератури мало у світовій літературі, а таких, щоб взяли на увагу формальну сторінку творів — дуже мало, а то й немає. Покищо така історія літератури щойно в починах, а на них складаються аналізи творів, виявлені в поодиноких студіях, есеях, статтях, тощо. До написання такої історії потрібна велика кількість монографій, студій, яких у нас дуже мало. Тим більше треба привітати почин Д. Чижевського дати таку історію літератури.

Д. Чижевський, професор Українського Вільного Університету, професор німецьких університетів, на яких викладав славістику і професор-дослідник Гарвардського Університету в Кембреджі, Масс., визначний літературознавець, мовознавець і рідкий у нас знавець філософічних дисциплін. Ім'я його відоме у славістичних виданнях Німеччини і Чехії. Він вже має поважні осяги в американській славістиці. Дуже талановитий еміґрант із Східньої України ще з першої світової війни, мав змогу працювати науково і, треба ствердити, що часу не змарнував.

Середньовіччя і барокко Праги, як і таке ж Німеччини глибоко запало в його душу. Він ще й молодший колеґа таких світочів-дослідників української історії і літератури як Михайло Грушевський і Степан Смаль-Стоцький. Сам Чижевський славить М. Грушевського як незрівняного історика української літератури старої доби, до дослідження якої — головно її формальної сторони — причинився немало сам Чижевський.

Із княжої доби Чижевський підкреслює і виказує велику вартість літописів, красномовця і поета Кирила Турівського, „Слова о полку Ігореві" і Києво-Печерського Патерика. Чижевський виказує пов'язання „Слова о полку Ігореві" з добою і уважає думки деяких учених (нещодавно французьких), що це твір пізнішої доби, за безпідставні.

В добі Ренесансу і Реформації бачить у Івані Вишенському одного із найбільших українських письменників. В єпископі І. Потію, католикові, доглянув чи не найвизначнішого українського полеміста доби.

Українське барокко також завдяки студіям Чижевського показало чималі мистецькі, культурні і релігійні цінноці. Тут цілий ряд постатей, з яких кожній належалася б окрема монографія. Назвемо декого з них, як Мелетія Смотрицького, граматика і письменника, Кирила Транквіліона Ставровецького, проповідника, Степана Яворського, проповідника, св. Дмитра Туптала, Лазаря Барановича, С. Тодорського, творців драм. Гр. Кониського, Теофана Прокоповича (також ученого теолога) і Довгалевського, поета Величківського, літописця Величка, філософа Сковороду і українських Святих. Цінні є також з часів барокко релігійні пісні і світські вірші. Чижевський вказує на поважну теологічну літературу барокка. Поза Сковородою, філософом, доба не видала учених в інших галузях знання, а якщо такі знайшлися, то вже на службі російської науки. Належне насвітлення Чижевським українського барокка буде поставлене Чижевському — ми того певні — в його тривку заслугу.

В дальшому Чижевський відзначив „Енеїду" Котляревського, виказуючи її словникове багатство. Вона також неоціненний етнографічний пам'ятник. Чижевський підкреслив ще майстерність вірша Петра Гулака-Артемовського. У повістях Квітки словник бідніший від словника Котляревського, але мова Квітки близька мові наших днів. Чижевський славить Квітку ще й як знаменитого оповідача. Драматичну творчість Костомарова пов'язав із впливом Шекспіра на цього письменника.

У Маркіяні Шашкевичеві ствердив Чижевський поетичну обдарованість. До вподоби припали Чижевському бойківські оповідання Миколи Устіяновича.

Учителем для Чижевського в д о с л і д ж уванні Шевченкової творчости був Степан Смаль-Стоцький. Чижевський стверджує, що Шевченко один з нечисленних світових поетів, які досягли незвичайно „великої внутрішньої співзвучности мови". Ця Шевченкова мовна музика ані перед ним, ані після нього на Україні не уявнилась, пише Чижевський. Чижевський називає Шевченка національним пророком.

Кулішева творчість знайшла нову оцінку з-під пера Чижевського. Ми давніше мали нагоду читати книжку Д. Дорошенка про Куліша і ствердили, що ця книжечка не внесла нічого нового до зрозуміння визначного письменника і громадянина. Погляд Чижевського на Куліша цінний і цікавий.

Історія літератури визначного ученого є така, який є стан науки в цій ділянці. На жаль, ми й цього в наших еміґраційних обставинах не можемо твердити. Під рукою треба мати велику бібліотеку і джерела, яких звичайно немає. Чи хтось (і сам автор частинно) назве це екскурсом, це не важне. Для нас це історія, яку автор у теперішніх обставинах міг дати. (До речі, по-англійському треба писати A History of Ukrainian Literature, а не History of Ukrainian...). Ми з нетерпеливістю вичікуємо продовження теперішньої історії літератури, а також як буде змога хрестоматій княжої доби і барокко.

На нашу скромну думку, хочби навіть з цього погляду, що він становить вийняткову окрасу творчости українського народу, треба б дати ширший огляд українського фолкльору. Треба б також присвятити з цієї самої причини більше уваги українським думам. Ми також тієї думки, що автор повинен був дати погляд на філософію Сковороди, як виразника духовости доби. Тут нам забракло належного звена між Вишенським і Шевченком. Сковорода, як і обидва названі письменники — великий мораліст.

Ми певні, що проф. Чижевський був би найкращим видавцем репрезентативного „Слова о полку Ігореві" (тільки, що тут треба б дійти до ладу із слов'янською, чи там українською мітологією), знаменитим автором монографії про українське барокко і про П. Куліша.

„Історія" Чижевського є великим пляном до зреалізування. Автор вказав реалізаційні шляхи, сам даючи розділи тривалої вартости.

Зазначимо ще, що названа „Історія" — не тільки університетський підручник, але з неї може зачерпнути великий цінний матеріял учитель гімназії і учитель українознавчих курсів, а також інтеліґентний читач. У всякому разі кожна бібліотека повинна набути цей твір.

Володимир Безушко

ЗАНЕДБАЛИ ЗАПОВІДНИК „СОФІЇВКА"

Кореспондент „Радянської України" (6 вересня ц. р.) пише про жалюгідний стан, в якому опинився відомий заповідник „Софіївка":

„Заповідник „Софіївка" — одне з найгарніших місць на Україні, чудовий зразок паркового мистецтва кінця 18 століття. Сотні екскурсантів з'їжджаються сюди поодинці і групами, щоб ознайомитися з архітектурними ансамблями і рослинністю парку. На жаль адміністрація заповідника і досі не спромоглася правильно й доцільно зорганізувати обслужування відвідувача. З вини адміністрації відвідувачі позбавлені й такої розваги, як катання на човнах по ставку парку — в парку немає жадного човна. Не краще становище із самим парковим господарством. Досі не реставровано статуй, зникли постійні мешканці ставків — чорні й білі лебеді, не цвітуть квіти на „Терасі троянд".

ЗА ОБЛИЧЧЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ

Недавно тому появились на книжковому ринку взори українських вишивок, видані в СССР. Дванадцять таблиць, зібраних у кольоровій обгортці, притягають око своїм написом „Українські народні вишивки" та фраґментом галицького взору. Із напису внутрі довідуєтесь, що це цілком нове видання, бо „складене за матеріялами Державного Львівського Музею українського мистецтва та Республіканської виставки народної творчости Української РСР 1954 р."

Коли хто слідкує за виданнями того роду в СССР, то мусить ствердити, що московською мовою їх уже досить появилось. Щоб подати кілька останніх назв, зацитую такі: „Вологодская и Ярославская народная вышивка", „Новгородская и Псковская народная вышивка", „Горьковская народная вышивка". Здебільшого дуже гарно оформлені, виконані найновішою друкарською технікою, вони мають, побіч ужиткової, також поважну дослідно-наукову вартість. Із реґіональности назв слідно, що видаючи їх науково-дослідні круги діють із певним пляном, розглядаючи одну по одній поодинокі області Московщини.

„Українські народні вишивки" — це перше того роду видання українською мовою, що появились після другої світової війни і вийшло заграницю. Коли й було друковане щось подібного, то в кожному разі в літературі ніде не занотоване.

Тому з тим більшим зацікавленням розглядаємо згадані таблиці. Виконані на дрібній сітці багатокольоровим друком, вони повинні дати повний перегляд української вишивки. Подане джерело й новість видання дають до цього повну підставу.

Вже у списку таблиць застановляє розподіл. Немає ніяких даних щодо походження взору або його техніки виконання. Подано виключно призначення взору, напр., до чоловічих сорочок та жіночих блюз, до дитячого одягу і т. д. Це вказує на те, що видання чисто ужиткове. Отже воно входить в зовсім іншу категорію, як попередньо згадані обслідувальні праці.

Ужиткові видання взорів мають у нас уже свою традицію. Є їх цілий ряд від альбому П. Литвинової (1872 р.) починаючи аж до збірок „Нової Хати" у 30-х роках кінчаючи. Дбайливо упорядкований альбом вимагає уважного підходу, наприклад, доброго добору взорів, виразних пояснень, точного рисунку. Коли ці передумови сповнені, то такий альбом сповняє теж певне обслідувальне завдання, даючи глядачеві поняття про характер української вишивки.

Десять таблиць, уміщених в альбомі „Українські народні вишивки", могли б нам дати багато матеріялу. На таблиці вміщується 7-14 взорів, техніка друку добра, кількість кольорів доходить до 8. Отже видання могло б охопити велику різноманітність узорів і добре їх передати.

Та ближча провірка взорів показує щось іншого. Три четверті взорів походять із Західньої України, а тільки одна четверта з центральних земель України. Взори являються страшною збираниною орнаменту й кольорів. Зібрані й упорядковані побіч себе без найменшої системи: великі з дрібними, геометричні з квітчастими, старі з зовсім новими. Та це був би менший прогріх проти українського вишиваного орнаменту. Далеко поважніший є той, що майже немає взору у тій збірці, що був би у чистому, первісному виді. Майже кожен, має якийсь чужий, дороблений край, якусь дико-фантастичну вставку, якийсь чудернацький вибрик по середині. Вже й не кажучи про кольори. Є там архаїчні західньо-українські взори, віддані пастелевими красками, що в дійсності зовсім неможливе. Квітчасті взори доведені до семи красок, отже зовсім натуралістичного розкрашення. А з другого боку трапляються взори, що мають тільки „розвід", себто чорні контури без розкрашення. Місце, обведене чорними контурами, залишилось порожнє. Одним словом можна сказати, що цей альбом зложено без найменшої уваги до українського орнаменту та без найменшого знання його елементарних засад.

Тільки дві останні таблиці (плахти й рушники) передають справжні зразки народного виробництва і цим можна признати деяку дослідну вартість.

Коли приглянутись до поодиноких таблиць та їх зманірованих узорів, постає враження, що альбом зложено зовсім випадково. Хто працював давніше при упорядкуванні українських взорів по музеях, знає, що не раз приходили в мішечку чи вузлику пов'язувані різні шматочки полотна з вишивками. Там траплялись великі цінноці, разом із зовсім зманірованими н о в о т в орами. Звичайно приходилось їх розсортовувати і підготовляти до дальшого опрацьовання, себто встановлення метрики кожного твору. Звичайно оті зманіровані вишивки ґуртувалось окремо для ілюстрації процесу занепаду у народній творчості.

Оце й можливо, що впорядчики альбому покористувались таким матеріялом. Мається враження, що в альбомі розгорнулось оте найгірше, що супроводжає кожен процес народної творчости. Питання тільки, чи воно підібране так із наміром ще більше розложити смак українського народу, чи просто немає вже в українських музеях знавців, що могли б підібрати взори, відповідні для ужиткового видання?

Мабуть діє тут одне і друге. Тоді, коли московські етнографи можуть пляново опрацьовувати московський вишиваний орнамент, українським взагалі не вільно над тим працювати. Виходить, що українські взори не заслуговують на розкішне, реґіональне видання, а зійшли на дешевий лубок, що ним можна задовольняти лише естетичні потреби широких мас, і то в зовсім сирому вигляді. Тоді, коли заграницею появилось дотепер уже кілька розкішних видань, що репрезентують московську вишивку, українська оце вперше виходить на ринок у найгіршій для нього формі.

У ділянці народного мистецтва проходить той самий руїнницький процес, що є слідний і в інших ділянках української культури. А доказом цього стає повище видання, що являється найгіршим дотепер виявом українського вишиваного орнаменту.

Л. Бурачинська

З НОВИХ ЖУРНАЛІВ

● **Вестник** Института по изучении СССР. Институт по изучении СССР. 2 (19), апрель—июнь. Мюнхен, 1956, ст. 184.

● **Belorussian Review.** 3. Institute for the Study of the USSR. Munich, 1956, ст. 166.

● **Kultura.** Szkice. Opowiadania. Sprawozdania. Paryz, czerwiec, 1956. Instytut Literacki. Париж, 1956, ст. 160.

● **Ukrainian Review.** Institute for the Study of the USSR. Munich, 1956, 116.

● **Вільна Україна.** Збірник ч. 77. Присвячений століттю народин Івана Франка. Скрентон, 1956, ст. 64.

● **Українська Літературна Газета.** Місячник літератури, мистецтва, критики, наукового і громадського життя. Рік II, ч. 8 (14), серпень 1956. Мюнхен, 1956, ст. 10.

● *Ukrania Libre.* Revista Informativo-Cultural. Рік VI, ч. 10/11, жовтень 1955 — березень 1956. Буенос Айрес, 1956, ст. 305-398.

● **Вісник ООУСУ.** Рік X, ч. 6 (92), Червень 1956, Ню Йорк, 1956, ст. 32.

● **Самостійна Україна.** Орган ОДВУ. Рік IX, ч. 5-6 (92), Шикаґо-Ню Йорк, Ст. Пол, 1956, ч. 24.

● *The Ukrainian Quarterly.* Vol. XII, Number 2. June 1956. Published by Ukrainian Congress Committee of America. Pages 97-192.

● **Листи до Приятелів.** Р. IV, ч. 7 (41), липень 1956. Ню Йорк, 1956, ст. 16.

● **Віра й Культура.** Місячник української богословської думки й культури. Рік XIX, ч. 8 (32), червень 1956, Вінніпеґ, 1956, ст. 32.

● *Bulletin.* Institute for the Study of the USSR. Vol. III, No. 6. June 1956, Мюнхен, 1956, ст. 64.

● **Літературна газета.** Рік II, ч. 7 (13), липень 1956, ст. 8.

● **Ми і Світ.** Рік 7, ч. 27, липень 1956. Український магазин, Торонто, 1956, ст. 48.

● **Учительське Слово.** Орган Об'єднання Українських Педагогів у Канаді. Ч. 6 (7), рік II, червень 1956, Торонто, 1956, ст. 16. (Перше друковане число).

● **Українське Православне Слово.** Рік VII, ч. 7. Липень 1956. Савт Бавнд Брук, Н. Дж., 1956, ст. 28.

● **Православний Українець.** Церковно-громадський місячник УАПЦ (Соборноправної). Шикаґо, 1956, ст. 18. (Червень, 1956, ч. 43).

● *Most.* Stvrt'rocnik pre slovenaku kulturu. Рік III, ч. 2-3. Клівленд, 1956, ст. 49-144.

● **Вільна Україна.** Журнал української визвольної думки. Рік III, ч. 10. 1956. Скрентон, 1956, ст. 64.

● **Листи до Приятелів.** Рік IV. Ч. 9 (43). Ню Йорк-Торонто, вересень 1956, ст. 16.

● **Авангард.** Журнал для молоді. (Наука і знання, література, суспільно-політична думка). Рік X, ч. 3. Липень-вересень. Лондон-Мюнхен, 1956, ст. 80.

● **Віра й Культура.** Місячник української богословської думки й культури. Рік XIX, ч. 9 (33). Вінніпеґ, 1956, ст. 32.

● **Голос Спасителя.** Релігійний місячник. Йорктон, Саск. Липень-серпень 1956, ст. 64. Рік 28, ч. 7-8. Вересень, ч. 9, ст. 64.

● **Бібльос.** Журнал бібліографії, критики і рецензій. Ч. 9 (17). Рік II. Вересень 1956. Ню Йорк, 1956, ст. 16 (Циклостиль).

● **Бюлетень Української Вільної Академії Наук в США.** Ч. 15, Липень 1956, Ню Йорк, 1956, ст. 18. (Циклостиль).

● **Поштові Вісті.** Ч. 1-2 (18-19), Рік IV. Мюнхен, 1956, ст. 14. (Циклостиль).

● **Український Місіонар у Бразилії.** Рік XXI, ч. 7. Липень 1956, Прудентопіль, 1956, ст. 16.

● **Вісті Українського Технічного Інституту в Ню Йорку.** Ч. 3. Червень, 1956, ст. 32. Ню Йорк, 1956.

● **Самостійна Україна.** Орган ОДВУ. Рік IX, ч. 7-8 (93). Шикаґо-Ню Йорк-Ст. Пол, 1956, липень-серпень, ст. 28.

● **Пороги.** Література, культура, мистецтво, наука. Рік VII, чч. 66-67, березень-квітень 1956, Буенос Айрес, 1956, ст. 32.

● **Бюлетень.** Український Національно-Державний Союз (УНДС) в США. Ч. 19. Ню Йорк, 1956, ст. 24. (Циклостиль).

● **Горизонти.** А к а д е мічний журнал. Рік I, ч. 1. Ню Йорк, 1956, ст. 88.

ПАМ'ЯТІ ЮРКА ФЕДОРОВИЧА

Охляло сонце. На будинках
горить гарячий фіолет.
Останній промінь, як стилет
поранив клен...
(П. Тичина)

Шляхетний і буйний клен виріс був у сім'ї о. Карла і Володимири з Саїків Федоровичів.

Бл. пам. Юрій Федорович народився 8 листопада 1913 року в селі Губичах, Дрогобицького повіту, де Його батько був парохом. Від батьків і від шумливого карпатського вітру зродились у Нього велика любов до Рідної Землі, почуття обов'язку служити поневоленій Нації та безкомпромісово-прямолінійний характер. Вже в молодших клясах гімназії (Дрогобич) перші активні вияви цим домінуючим рисам Його постаті віддзеркалюються в *діяльності* у Пластi, а серед прогульок і мандрів зростає ще й любов до природи, якій згодом стільки нарисів мало присвятити Його перо.

Його непокірний дух не міг бездільно приглядатись окупантам. Невдовзі стає бойовиком УВО (група Зенона Коссака) і за це польська влада видалює Покійного з гімназії та засилає до концентраційного табору в Березі Картузькій.

Видобувшись з табору, здає матуру як екстерніст у Малій Семінарії у Львові в 1938 р. і, як „виротовец", не маючи змоги розпочати студій, починає працювати спочатку в тижневику „Неділя", а далі в редакції щоденника „Новий Час". В часі першої большевицької окупації Львова рятується переходом кордону на Захід, де далі активно працює у визвольному русі, а після вибуху німецько-большевицької війни повертається до Львова.

Але Береза Картузька не була одиноким важким ударом, який зготувало життя Покійному. У 1943 році одружується з бл. п. Софією Голіяни, яку вже за несповна два роки відбирає Йому невблаганна недуга в Німеччині. Оцей другий удар мав бути тим, що так багато заважило у дальшому житті Покійного. У критичні роки, які наступили після смерти найдорожчої людини, намагається віднайти сенс життя у посиленій активності в Пластi, серед мандрів і лещетарювання в Альпах та даючи низку мистецьких нарисів, головно з гірською тематикою. Якось з його нарисами зазнайомлюється кілька німецьких альпіністів — товаришів тур, і вони настільки захоплюються ними, що самочинно інформують одне німецьке видавництво, яке замовляє переклад для видання. Але у здійсненні появи збірки у німецькій мові стала на перешкоді смерть д-ра О. Грицая, який мав підготовити її до друку.

В 1949 р. Покійний переїздить до Америки і знов кидається у вир праці в Пластi. В українській пресі та в журналах появляється ще декілька Його сумовитих спогадів і — 21 лютого цього року вривається нитка життя цієї до глибини відданої Ідеї, незвичайно характерної, працьовитої, товариської та з немалим літературним хистом Людини.

Прощаючи Тебе, Юрку, від себе, пластового куреня „Бурлаки" та цілого пластового братства — пригадується мені строфа з одного вірша М. Ореста, який так подобався Тобі ще в Берхтесґадені:

Прекрасні дні,
в минулім потонулі!
Ще образ ваш
не стерся, не поблід:
Іду в ліси,
де мій зостався слід,
І знов мені
шумлять дерева чулі.

Іриней Теминицький

БІБЛІОГРАФІЯ

ЗБІРНИКИ І ВИБОРИ

● **Іван Франко. Вибір із творів.** Вступна стаття Володимира Радзикевича. Видання Наукового Товариства ім. Шевченка. Ню Йорк-Париж, 1956, ст. 396.

● **Український збірник.** Книга 6. Інститут для вивчення СССР. Мюнхен, 1956, ст. 200. (Циклостиль).

● **Беларускі Зборнік.** Кніга 4. Інститут для вивчення СССР. Мюнхен, 1956, ст. 198 (Циклостиль).

ПОЕЗІЯ

● **Олекса Бабій. Повстанці.** Поема. „Літературне Видавництво", Шикаґо, 1956, ст. 180.

● **С. Онацький. Очима душі — голосом серця.** Переспіви. Обкладинка роботи В. Крюкова. „Перемога", Буенос Айрес, Арґентина, 1956, ст. 104.

● **Богдан Мазепа. З о р я н а д а л ь.** Лірика. Накладом приятелів автора. Обкладинка мистця І. Кейвана. Едмонтон, 1956, ст. 64.

● **Олена Марія Степаник. Пісні і думи з Огайо.** Едмонтон, 1950, ст. 112.

ПОВІСТІ И ОПОВІДАННЯ

● **Ольга Мак. Бог вогню.** Пригодницька повість з бразилійського життя. Перший том. В Санто Антоніо. Мюнхен, 1955. Українське Видавництво. Ілюстрації роботи проф. И. Пащака. Ст. 334.

● **Ольга Мак. Бог вогню.** Пригодницька повість з бразилійського життя. Другий том. Драма на Гваїрі. Українське Видавництво. Ілюстрації роботи А. Н. Ваґнера. Мюнхен, 1955, ст. 300.

● **Петро Кізко. Устим Безрідний.** Повість. Частина перша. Українське Видавництво. Мюнхен, 1956, ст. 176.

ІСТОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ

● **Д-р Володимир Безушко. Микола Гоголь.** Літературна студія. Видання „Культура і Освіта", Вінніпеґ, 1956, ст. 116.

● **М. І. Мандрика. З болгарсько-українських літературних взаємин.** Вплив Шевченка на болгарську поезію. Друге видання. Слявістика. Праці Інституту Слов'янознавства Української Вільної Академії Наук за редакцією Яр. Рудницького ч. 26, Вінніпеґ, 1956, ст. 16.

● **Микола Шрам. Іван Франко.** Пітсбурґ, 1956, ст. 46.

РЕЛІГІЯ І ФІЛОСОФІЯ

● **О. Василь Ваврик, ЧСВВ. Святе Письмо.** Книги, пояснення, переклади. Слово Доброго Пастиря. Рік VII, ч. 7—8. Липень — серпень 1956. Ню Йорк, 1956, ст. 64. Обкладинка роботи Миколи Бутовича.

● **Д. Варнак. Кардинал Мерсіє.** Слуга Бога й нації. Видавництво Мета. Торонто, Канада, 1956, ст. 80. Обгортка роботи мґр. Н. Ґеркен-Русової.

● **Egbert Munzer. Solovyew.** Prophet of Russian-Western Unity. Philosophical Library. New York, 1956, ст. VI+154.

● **Т. Яцимчук. Світлон і Земба.** Скіто-Сармат Український Боговьявень (Мітологія). Шато д'Абондант, Франція, 1956, ст. 200.

● **Проф. д-р В. В. Зеньковський.** О мнимом материализме русской науки и философии. Институт по Изучению СССР. (Исследования и материалы (Серия 1-я, выпуск 27)), Мюнхен, 1956, ст. 72.

● *60-th Jubilee St. Nicholas Ukrainian Catholic Church of the* Byzantine Rite. Minersville, Penna. 1896—1956. Pages 160.

ІСТОРІЯ І СПОГАДИ

● **Степан Ріпецький. Українське Січове Стрілецтво.** Визвольна ідея і збройний чин. Видавництво „Червона Калина", Ню Йорк, 1956, ст. VII+360.

● **Сидір Ярославин. Визвольна боротьба на Західньо-Українських Землях у 1918-1923 роках.** Филаделфія, 1956, ст. 184.

● **Д-р Матвій Стахів. Перша совєтська республіка в Україні.** Нарис історії російської агресії та конституційного розвитку совєтської влади під час першої частинної окупації України. Ню Йорк, Филаделфія, 1956, ст. 240. Об'єднання б. Вояків Українців в Америці. Військова Бібліотека, ч. 1.

● **Юрій Боржава. Від Угорської Руси до Карпатської України.** Видавництво „Карпатський Голос". Филаделфія, Па., ЗДА, 1956, ст. 56.

● **Інж. Сава Зеркаль. Національні і релігійні відносини на Закарпатті.** Бібліотека „Українського Громадського Слова", ч. 4. Видала Українська Громада ім. М. Шаповала в Новім Йорку. 1956, ст. 38 + мапа.

● **Літопис Волині.** Науково-популярний збірник волинезнавства. Рік III, ч. 3. 1956, ст. 123 + мапа.

● **І. Крилов. Система освіти в Україні.** (1917-1930). Інститут для вивчення СССР. Досліди й матеріяли (серія I, ч. 28). Мюнхен, 1956, ст. 96.

ПОЛІТИКА І ПУБЛІЦИСТИКА

● **Е. Маланюк. До проблеми большевизму.** Ню Йорк, 1956, ст. 84.

● **Осип Бойдуник. Сучасний стан визвольної політики.** (Доповідь, виголошена на вічах в часі об'їздки ЗДА і Канади). Париж, 1956 ст. 22.

● **Vasyl Hryshko. Experience with Russia.** New York, 156, pages 180. Ukrainian Congress Committee of America, Inc.

● **Mykola Liwyckyj. Ko-Existenz Oder Befreiungspolitik.** Sonderabdruck aus "Ukraine", Nr. ½ 1956. Muenchen, 1956, 12.

● **Василь Гришко. Панславізм у совєтській історіографії й політиці.** Інститут для вивчення СССР. Досліди й матеріяли. Серія II, ч. 46. Мюнхен, 1956, ст. 128. (Циклостиль).

● **Д. Ф. Соловей. Національна політика партії й уряду у світлі деяких найновіших фактів.** Спеціяльна відбитка з матеріялів Українського збірника, ч. 6. Інститут для вивчення СССР. Мюнхен, 1956, ст. 109—196. (Циклостиль).

● **О. Юрченко. Природа і функція совєтських федеративних форм.** Інститут для вивчення СССР. Досліди і матеріяли (серія I, ч. 31). Мюнхен, 1956, ст. 136.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ПРЕСОВОГО ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ"! ПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ДОПОМОГТИ ВАМ І ВАШИМ ДІТЯМ! НАДІШЛІТЬ ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ВИДАВНИЧИЙ ФОНД „ВЕСЕЛКИ"!

УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА У ВІЙСЬКОВІЙ ШКОЛІ МОВ

Українські читачі напевно вже знають із часописів, що Військова Школа Мов знаходиться в Монтереї (Каліфорнія). Відзначаючи „десятирічний ювілей, американські часописи багато писали про школу та її завдання. Від 1946-го року школа займає все Президію — велику військову резервацію. Тут викладають тридцять мов. Випускники цієї школи — американські військовики — можуть практично виконувати ролю перекладачів.

Останнім часом уряд призначив на розбудову школи понад три мільйони долярів. Незабаром виростуть нові, за останнім словом техніки побудовані, приміщення для кляс і гуртожитків.

Український відділ буде відкрито в серпні 1955-го р. Викладачі цього відділу (п'ять осіб) почали свою працю буквально з нічого. Не було належного підручника, придатного саме для цієї школи, де навчання провадиться за специфічною „американською" методою ДРИЛ-у. Одначе за рік тяжкої праці викладачі, імена яких уже відомі нашій громадськості, спільними силами створили двадцять один том „основного курсу" української мови, пересічно по 150 стор. кожен. Підручник надруковано фототипічним способом. Охоплює він 163 лекції, тобто матеріял на 163 навчальні дні (саме таку кількість навчальних днів має один академічний рік, куди не входять дні, призначені на повторення та іспити, періодичні й випускні). Отже тепер на кожен навчальний день фактично є сценарій, що подає навчальний матеріял у подробицях для шести годин у клясі. Діяльоги, тексти для читання, граматичні пояснення, домашні роботи, речення для перекладу, військова термінологія, словник найуживаніших слів і фраз, — усе це складається на цікавий і різноманітний матеріял, що подає студентові, крім мови, також основні знання про Україну, її історію, літературу, звичаї та національні прагнення. Відповідні томи „основного курсу" широко ілюстровані красвидами України, що зображують наші міста, села і т. п. Подано також зразки українських національних строїв, фота історичних осіб, бандуристів, зображення староукраїнських дружинників, козаків - запорожців, національний герб тощо.

Окремим — двадцять другим — томом видано „Хрестоматію з української літератури" зі словником (пояснено тільки ті слова, що не ввійшли до „основного курсу"). Починається хрестоматія зразками казок, переказів, прислів'їв, загадок тощо. Серед інших матеріялів уміщено уривок зі „Слова о полку Ігоревім" в перекладі сучасною мовою (додано ілюстрацію мистця П. Андрусева „Похід Ігоря"), історичну пісню про смерть козака в Московщині, думу про Марусю Богуславку, уривок із „Енеїди" Котляревського, кілька поезій Шевченка, П. Куліша, Франка, Лесі Українки, О. Олеся й інших поетів. Проза репрезентована уривками з творів П. Куліша, Марка Вовчка, І. Нечуя - Левицького, Панаса Мирного й Михайла Коцюбинського. Хрестоматія ілюстрована портретами українських клясиків та кращих сучасних авторів.

Для успішного вивчення української мови видано також „Співаник" із нотами, що охоплює понад 40 пісень і чотири танці. „Співаник" починається портретом Миколи Лисенка, що згармонізував багато народних пісень, та

Організатор української бібліотеки у Військовій Школі Мов, д-р Яр Славутич (у центрі) разом зі своїми студентами переглядає книжки. (U. S. Army Photograph)

англомовною статтею про українські пісні й музику.

Коли український відділ почав свою працю, в дослідницькій бібліотеці Військової Школи Мов, що нараховує 10,000 томів і 8,000 мап, було всього вісім книжок українською мовою, в тому твори Толстого, Добролюбова, Горького й Бажова, „Таврія" О. Гончара, однотомник поезій Лесі Українки совєтського видання та сіра-пресіра читанка Миронова. Як бачимо, аж чотири російські автори репрезентували українську літературу, в тому числі й україножер Максим Горький. Довелося відразу звернутися до штабу в справі поповнення бібліотеки українськими виданнями. Штаб, не зважаючи на сувору економію видатків, пішов назустріч і закупив запропоновані мною книжки з ділянки українознавства на суму яких 100 дол. (до речі, інші відділи й цього не дістали). Але закуплених книжок не вистачало. Тому довелося звернутися до авторів та видавництв із проханням подарувати свої цінні видання. За короткий час я написав коло ста листів і розіслав різним авторам, видавцям і впливовим особам. Треба сказати, що більшість відгукнулася позитивно. Почали надходити українські видання з усього світу навіть із далекої Австралії. Та найбільше причинилися до поповнення бібліотеки наші дивізійники. Колишні українські вояки, що зі зброєю в руках боролися проти російського імперіялізму, перефарбованого в червоний колір, відразу відчули крайню потребу американських вояків. З ініціятиви п. Мирослава Богдана Бігуса, в Торонто почалася збірка найцінніших українських книжок, виданих на еміграції. Таких книжок переслано до Монтерею на загальну суму 1,500 дол. Майже всі книжки оправлені в полотно. Як правило, всі книжки внесені в каталог і поставлені на полиці для вжитку студентів і викладачів ВШМ (українські книги, зокрема англомовні, дуже часто беруть також студенти й викладачі інших відділів). На внутрішньому боці обкладинки кожної книжки, подарованої Братством кол. українських вояків, красується наліпка, на якій, під відзнакою дивізійників, синьою фарбою на жовтому тлі надруковано:

> З доручення українського громадянства в Канаді, Братство колишніх вояків Першої Української Дивізії, учасників протибольшевицьких боїв під час другої світової війни, дарує цю книгу для студентів українського відділу Військової Школи Мов у Монтереї.
>
> Нехай ця книга допоможе Вам, дорогі студенти, що вивчаєте українську мову, пізнати нашу історію географію й культуру, а також наші звичаї та національні й політичні прагнення.
>
> Якщо ця книга допоможе Вам у Вашій праці, ми будемо горді з нашого скромного подарунку.
>
> Року Божого 1956. Станиці Братства к. Вояків Д-УНА в Канаді.

Українському відділові в бібліотеці відведено найкраще місце в читальні, де ніщо не заслоняє книжок. Над полицями приміщено великий напис англійською мовою: These Books are presented by the Brotherhood of former Ukrainian Soldiers.

Кількість всіх книжок доходить до 500. Між ними є „Енциклопедія українознавства" (три томи), „Історія України-Руси" Грушевського (сім томів), „Історія України" та „Історія українського війська" (по два примірники) видання Тиктора, двотомна „Історія України" Дмитра Дорошенка, „Листи . . ." та „Україна на переломі" Липинського, кілька книг Донцова, „Слово о полку Ігоревім" (вид. „Києва"), „Кобзар" Шевченка в 4-х томах (вид. УВАН), однотомний „Кобзар" (вид. „Дніпра"), „Гайдамаки" з ілюстраціями Сластьона (канадійське видання), „Історія української літератури" Радзикевича дослідницької бібліотеки (три томи), „Життя Тараса Шевченка" Зайцева, та багато інших.

Звичайно, годі подати повний опис українського відділу ВШМ. Багато чого ще бракує. Добре було б, якби зацікавлені особи звернули увагу на видання, яких ще немає в бібліотеці, дістали їх і переслали до Монтерею. Але вже й те, що є в бібліотеці, гідно репрезентує Україну серед інших тридцяти націй, мови яких викладається в ВШМ. Серед слов'янських відділів лише російський (майже виключно совєтські видання) кількістю перевищує наш відділ. Литовський відділ, що був відкритий разом із нашим, має всього кілька книжок. Натомісто на мою пропозицію створено вже зародок білоруського відділу в бібліотеці.

Закінчуючи статтю, звертаюся до дійових людей, зокрема до молоді, до студентів. Використовуйте кожну найменшу нагоду для збагачення американських бібліотек українськими виданнями, в т. ч. англомовними книжками про Україну. Коли ви працюєте над одержанням наукового ступеня, вибирайте тему з української ділянки або щонайменше — тему, зв'язану з Україною. Таким чином, ми більше спопуляризуємо ім'я нашої батьківщини в світі. Виповнюйте пропозиційні карти в американських бібліотеках, які на вашу вимогу мусять купити потрібні для вашої праці книжки.

Що більше цінних українських книжок в американських бібліотеках, то більше ми будемо важити в очах американців. Але не досить купити чи подарувати книжки для якоїсь бібліотеки. Треба пересвідчитися, чи внесені вони в каталог, чи стоять у належному місці, чи позичають їх читачі. Іноді треба й самому позичити якусь книгу, щоб тільки була на ній відбитка — свідчення що така то книга позичалася з бібліотеки.

На мою думку, все це мають робити в першу чергу студенти, молоді й дійові люди.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Приготування до ювілейних святкувань „Дністра"

Поруч організаційно - асекураційної й допомогової діяльности Т-во „Дністер", 361-ий Відділ Українського Народного Союзу, веде також культурно-освітну роботу та розгортає товариське життя свого членства.

Цей рік у Дністровій родині позначиться подією, яка виходить далеко поза межі внутрішньої діяльности „Дністра", а сягає в ширшу ділянку загально громадського життя не тільки Ню Йорку, але й усієї нашої спільноти Нового Світу.

Дня 24-го листопада ц. р. Т-во „Дністер" обходить ювілей 35 ліття свого існування. Тридцять п'ять років безперервної праці нераз у тяжких і несприятливих умовах, це поважний осяг, бо кожний рік — новий рік — новий крок вперед у житті й розвою „Дністра".

Для відзначення цієї важливої події Т-во „Дністер" видає пропам'ятну книгу - альманах у якій буде поміщена історія „Дністра", привіти, побажання і оголошення братніх асекураційних відділів, різних українських організацій, установ і товариств та приватних людей.

Крім цього з нагоди 35-ліття „Дністер" влаштовує великий бенкет - баль, який відбудеться в готелі „Говернор Клінтон" при 7-ій Евні та 34-ій вул. в Ню Йорку.

Організацією й проведенням програми святкувань і виданням альманаху займається, поруч уряду „Дністра", ще окремий комітет. Уряд і комітет запрошують до участи в цій імпрезі усіх своїх членів та широкі кола українського громадянства. З тієї нагоди розіслано запрошення до всіх українських організованих клітин та до членства „Дністра".

Вступ на бенкет - баль виносить 7.50 дол. від особи. Ціни оголошень в альманаху — ціла сторінка 25.00 дол., пів сторінки — 15.00 дол., четвертина сторінки — 8.00 дол. Одна восьма сторінки — 5.00 дол., звичайне оголошення — 1.00 дол.

Оголошення й привіти до альманаху приймається до половини жовтня, зголошення на бенкет до 20-го листопада ц. р. на адресу "Dnister", 119 Ave. A, New York City.

Уряд „Дністра" й комітет сподіваються, що українська громада Ню Йорку своєю участю в балю й оголошеннями в альманаху причиниться гідно до вшанування родинного свята „Дністра", що є одночасно загально - громадською подією.

В. Б.

Рачестер, Н. Й.

З діяльности ДОБРУС-у.

У неділю, 16 вересня ц. р. філія ДОБРУС-у в Рачестері відзначала триріччя своєї діяльности. Заходами Головної Управи ДОБРУС-у в ЗДА підготовано виставку документальних фотознімок, які зберегли для історії жахливу дійсність панування московського большевизму на Україні. Стіни одної з заль при православній церкві св. Покрови увішано спеціяльно виготовленими побільшеними репродукціями, і публіка українська й американська ще з суботи пополудні оглядала документи голоду та большевицького народовбивства на Україні.

Перед початком добрусівського свята, українських і американських гостей було запрошено до церкви, де вони прослухали духовний концерт, майстерно виконаний хором, під орудою дириґента п. Онопка. Потім гості перейшли до залі й засіли біля накритих столів. Учениця рачестерської середньої школи Рая Кривоніс дзвінким голосом почала американський гимн. Після благословення вечері о. настоятелем Чернявським, почалися промови. Вступне слово виголосив голова Комітету для влаштування свята, п. Баланюк. Він запропонував ушанувати пам'ять безчисленних жертв большевицького терору й окрема основоположника Добрусу в Америці, світлої пам'яти п. І. Дубиння. Відчит про працю рачестерської філії Добрусу зробив її голова.

Філію було засновано 6 листопада 1953 року теперішнім почесним головою філії п. Кибралом. На 1-ше січня 1954 р. вона мала 9 членів, тепер має 25. Філія брала активну участь у придбанні храму православною парафією, в організації осередку ОДУМ-у в Рачестері, в реабілітації наших людей, які, боячись примусового „визову „на родину", дали про себе неправдиві біографічні відомості. На цю ціль філія зібрала 200 долярів. Рачестерська філія в особах п. п. Кибкала, Соколовського й о. Сірика свідчила перед комісією Керстена в справі злочинів большевизму.

Проведено збірку для залишенців у Европі, в сумі 51 дол. Заходами філії організовано масове віче протесту проти вивозу української молоді на освоєння цілинних земель Казахстану і Сибіру. Зібрано на фонд Білої Книги про чорні діла Кремля 2107 дол. Влаштовано віче для відзначення 25 річниці процесу СВУ і СУМ-у, та віче протесту з приводу утворення Берлінського комітету „возвращенія на родину". Заходами філії, 22 липня ц. р. відслужено в православній Свято-Покровській церкві панахиду за спокій душ Героїв, що загинули у воркутському повстанні.

Рачестерська філія Добрусу взяла активну участь у розповсюдженні англомовних видань СУЖЕРО: першого і другого тому Білої Книги, „Островів смерти" С. Підгайного, „Тигроловів" І. Багряного та інших. Велику прислугу в цій справі зробив почесний член Добрусу п. Вільям Попович, завдяки його зв'язкам з американськими колами. Він домігся також відкриття при рачестерській державній бібліотеці українського відділу, і за це філія Добрусу складає йому свою щиру подяку.

Після голови філії виступали присутні американські гості: Джозеф Фарбо, заступник посадника м. Рачестера, Леонард Томчак — радник, Фред В. Гуделл — суддя, Доналд Шенкап — директор громадського права, пані Герольд Найслі — народна учителька. Всі вони відзначали корисність праці, яку проводить Добрус і обіцяли свою допомогу в поширенні його ідей.

Американським гостям було вручено другий том Білої Книги, а також брошури І. Багряного й С. Підгайного про справжню суть московського колективного керівництва.

Голова філії зачитав привітання від конґресмена Кітінґа, який дякував за надання йому Головною Управою Добрусу в Америці звання почесного члена. Привітання прислали також філія Добрусу в Дітройті, ОДВУ, філія Українського Золотого Хреста та інші громадські організації.

В невеличкій концертовій програмі вечора оперова співачка пані Тимочко виконала кілька українських пісень, зібравши рясні, захоплені оплески так з боку своїх, як і американських слухачів. Крім неї, виступав із народними піснями, в супроводі баяна й скрипки, п. Кривоніс.

За гостинним столом, фахово зі смаком опорядженим стараннями Сестрицтва православної церкви, на чолі з невтомними господинями пп. Шевченко і Гудошвою, панував невимушений настрій. Тостмайстер п. Попович пояснював американським гостям зміст українських пісень та промов. Голова Добрусу в Америці, п. Павлович, сказав, що про Добрус, про його працю вже досить добре поінформований американський світ.

Промовляла також член Головної Управи Добрусу в Америці пані Павленко. П. Ерстенюк, після змістовного слова, склав від імені Товариства Сприяння Українській Національній Раді 10 дол. на потреби Добрусу. Теж саме зробили УКК, Союз Українок, філія ОУРДП, Український Народний Союз ч. 285, Український Народний Дім, Український Робітничий Союз. Після багатьох промов, заключне слово зробив почесний голова рачестерської філії Добрусу п. Кибкало, який подякував присутнім за їхнє уважне ставлення до Добрусу. Вкінці заля відспівала український національний гимн.

А. Галан.

● **Індійський прем'єр Неру** прибуде до З'єдинених Держав в грудні цього року. — повідомив речник індійського уряду. Недавно през. Айзенгавер знову потвердив своє давніше запрошення, вислане Неру ще перед останньою недугою Президента. Через цю недугу Неру відклав свій приїзд. Часописи твердять, буцімто „ключ до полагодження Суезької кризи лежить в руках Айзенгавера і Неру". Тому цей приїзд має велике значення.

Федір Хітченко (Борислав), що його концерт відбудеться дня 5 жовтня ц. р. в Літ.-Мист. Клюбі в Ню Йорку

УСПІХ СТУДЕНТА ЗЕНОНА ЯЦУРИ

Серед різних успіхів та відзначень наших студентів належить відмітити осяги Зенона Яцури з Филаделфії. Згаданий студент, син інж. Теодора і проф. Мирослави з Кохановських, приїхав до Америки в 1949 році. З відзначенням докінчив він середню освіту в т. зв. Ромен Кетолік Гайскул. Одержав повну стипендію і впродовж чотирьох років студіював хемію в Ля Саль Каледж у Филаделфії. Свої студії в каледжі закінчив в цьому році з „магна кум ляуде" успіхом, одержав одинокий в школі медалю від Союзу Хеміків у Пенсилвенії. На його подання відповіло прихильно 10 різних університетів. Вибрав він університет у Бостоні т. зв. Массачусетс Інститут оф Технолоджі, де одержав платну асистентуру та можність поглибити свої студії і здобути ступінь доктора.

Зенон Яцура від молодечих літ бере чинну участь в Пласті, був курінним Першого Юнацького Куреня в Филаделфії, тепер є у Старшопластунськім Курені „Лісові Чорти". Є він членом 397 Відділу УНСоюзу.

Короткі Вістки

● **Генеральний прокуратор** Герберт Бравнелл переслав до Контрольної Ради для „дослідження протиамериканської діяльности назви ще двох організацій, що їх він визнав за підривні. Це — Комітет за уневажнення законів про протидержавний бунт, з осідком у Питсбурґу, Па., і Каліфорнійський Комітет для негайної оборони, з відділами в Лос Енджелесі і Сан Франсіско. Генеральний прокуратор пояснив, що обидві ці організації „були опановані, керовані та контрольовані" Москвою і ніколи не відхилялись від комуністичної лінії. Тепер ці організації повинні зареєструватись, як клітини комуністичної партії в Америці.

● **У Західньому Берліні** заарештовано 9 осіб за друкування фальшивих перепусток і пашпортів, які уможливлювали масовий приїзд до Західньої Німеччини комуністичних агітаторів.

• HELP WANTED—MALE •

ОПЕРЕЙТОР
до шиття жіночих плащів.
Висока платня. Мусить мати досвід на кожній секції і ушити цілий одяг. Добра нагода для фаховего.
PATERSON CLOAKS & SUITS CO., INC.
511 E. 22nd St., Paterson, N. J.

СПОЮВАЧІ
Електричні лукові споювачі. Метальві-арцині і фабричні помічники. Досконалі умовини праці. Праця близ. дому. Висока платня для фахівців.
Jeta Metal Fabricators, Inc.
957 Saw Mill River Road
Yonkers, N. Y. — YOnkers 9-4400

ТАПІЦЕР
Досвід тільки як помічника на Manhattan, Bronx і Northern N. J. з вл. автом. Постійна праця, досконала платня. Комплетне покриття. Мусить бути мешканець Бронксу або Менгетену.
Телеф. між 9-5 CH 4-8899

TOOL & DIE MAKERS
Досвідчені. Висока платня для фахівців. Безплатно "Blue Cross". Платні вакації. Досконалі умовини праці. Близ. 138th St. Sub. (Lex.).
KASTAR, INC.
200 Lincoln Ave., Bronx, N. Y.

TOOL & DIE MAKERS
Висока платня і гарантія „овертайму" для першоклясних. Постійна праця — досконала нагода. Всі користі. Мусить говорити по-англійськи. Праця близ. дому. Ми є спеціялістами в цьому ділянці. H. Goodman & Sons, 200 Varic St., (cor. W. Houston St.), New York.

МЕХАНІКИ ДО КИЛИМІВ (2)
Мусять мати досвід в інсталюванні, вимірах і краянні. Постійна праця. Досконалі умовини праці. Висока платня для фахівців. Kantors Home Service, 1 Irving Place, White Plains, N.Y.
WH 9-6517

ДО ВКЛАДУВАННЯ ЛІНОЛЕУМ,
краяння і вимірів.
Праця на дні в тижні.
Багато праці.
Постійно.
LY 9-2508

Maintenances.
МАШИНІСТ або МЕХАНІК
при деревних яробах.
Повна або частинна праця.
Висока платня.
ROYAL FISHING TACKLE CO.
5218 3rd Ave., Brooklyn, N. Y.

ТАПІЦЕР
Повна чаз праці.
Добра платня для фахівця загального.
LYN UPHOLSTERY SHOP
15 Broadway, Lynbrook, L. I.

GILBERT CLOCK TOOLMAKERS MODEL MAKERS
ПЛАТНЯ ЯК НА РИНКУ ПРАЦІ.
Постійна праця.
Голоситись в год. 8-5 по пол. від понед. до п'ятниці в
WILLIAM L. GILBERT CLOCK CORP.
Winsted, Conn.

TURRET LATHE OPERS. AND TOOLMAKERS
Мусить вміти самостійно працювати на денній шифті. Цікава праця при авіяції. Висока платня, ідеал. умов. праці, платні вакації і свята, даром госпіталізація (Blue Cross для цілої родини), даром забезпечення хірургічне і на життя й інші користі.
ROBERT REINER, INC.
556 Gregory Avenue
Weehawken, N. J.

КАРТКИ
НА РІЗНІ НАГОДИ
в українському стилі
12 штук за $1.00.
висилає за попереднім надісланням належитости
"SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City 3, N. J.

• ПРАЦЯ •
• Help Wanted Male-Female •

ДІВЧАТА — ЖІНКИ МУЖЧИНИ
(Більша кількість.)
Постійна праця. Чиста фабрика, приємна праця. Досвід некопечний.
Q. V. S., Inc.
20 N. 15th St., East Orange, N. J.

PART TIME
COUNTER MAN or WOMAN
11—3, досконала платня, добрі умовини праці. Постійна праця.
WILLISTON PARK AREA, L. I.
Pioneer 2-3320

ЖІНКА і МУЖЧИНА,
які володіють в письмі й слові мовами: українською, російською, словацькою, литовською, потрібно до праці в склепі висилок пакунків. Голоситись:
UNITED PACKAGE EXPRESS
305 Market St., Newark, N. J.

• ПРАЦЯ •
• Help Wanted—Female •

THE KRESGE
of Lake Success
Now Hiring
WAITRESSES
SALAD GIRLS
STEAM TABLE GIRLS
COOKS
No Experience Necessary
Apply in Person.
S. S. KRESGE
1460 Union Tpke,
New Hyde Park
Take 44A Bus to end of line.

PRESS OPERATORS
До віжної і парової машин. Оперейторки мусять вміти оперувати при малих делікатних працях при монтуванні, підбитках, формуваннi і т. д.
Приємна праця.
THE GEMEX CORP.
1200 Commerce Ave., Union, N. J.
MU 6-4100

ОПЕРЕЙТОРКИ
до шиття „горсетів".
Досвід на 1 & 2 голки, мн навчимо, якщо має досвід в шитті на машинах. Постійна праця: близ. дому.
BRASSIERE CONTRACTING
1853 Cropsey Ave., Brooklyn, N.Y.
ES 2-3587

ОПЕРЕЙТОРКИ
з досвідом на "Merrow & Singer" машинах; дитячий одяг і светери. Праця на штуки.
B. & S. MFG.,
432 12th St., Brooklyn, N. Y.
HY 9-7066

ОПЕРЕЙТОРКИ
з досвідом у шитті дитячих суконок. Мусять вміти зробити комплетний одяг. Добрі умовини праці. Висока платня для фахових. Доволі часу. Постійна праця — близ. дому A. Kalinkor, 330 W. 38th St., New York City

ГОСПОДИНЯ
відповідальна жінка, легке варення і домаш. праця. Власна кімната, всі приладдя. Платня відповідно до спроможности. Мусить мати останні рекомендації, 2 дітей у шк. віці.
FR 4-1376

ГОСПОДИНЯ
біла, знання німецької й англійської мов. Легке варення і дом. праця. Мусить любити діти. Гарна власна кімната. Всі приладдя, досконала платня.
Spruce 6-3057 — HO 5-0915

ГОСПОДИНЯ - КУХАРКА
з досвідом.
3 дорослі особи, спання на місці.
Останні рекомендації, добра платня.
Great Neck 2-5484

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ...
КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ НЕЙРОЛ СЕЙВІНГС

• РОЗШУКИ •

Пошукую
КІНДРАТА ШПУРА
з с. Пишні — Кам. Струмилова. Маю листа від родини. Хто знає би про нього, прошу ласкаво повідомити.
O. STANCHAK
86 MONTEBELLO RD.
JAMAICA PLAIN, MASS.

Пошукую Василя КІНДРАТА, який приїхав до Америки кораблем "General Grilli" до Ню Йорку 10.1.52, разом зі мною прибув до Німеччини і у Мюнхені працював зі мною у фірмі вугілля. Зголоситися на адресу: John Stecko, 1327 Lackawanna Ave., Elmira, N. Y.

• HOUSES FOR SALE •

HOLLIS — наріжний дім від. для професіоналів, 9 кімнат можна ужити для різних цілей пр. дентиста й інш. при рухливій дорозі. Близ. церков, шкіл. Можна зараз вділити. Можна оглянути на „вікенд".
Телеф. власника OL 8-7150

• REAL ESTATE •

9-КІМН. ДЕРЕВ. ДІМ доброї будови, гараж на 2 авта, "Richelieu terrace", около 4 бл. від укр. школи. Відповідне на 1 велику родину або 2 споріднені родини. Жадає $14,800. Приймається помір. оферти.
ALBERT V. CLAPP & CO.
1103 S. Orange Ave.
Newark, N. J. ES 4-3100

Краса Асторії тільки $22,000. 2 родин. дім в доскон. стані з компл. викінч. підвалом. Гарнаиа, вел. 6-кімн. апарт. зараз до заняття. Алюм. двері гаражу, вел. гараж, охор. сітки, багато особливостей. Близ. шкіл, комунікацій і склепів. Малий завдаток, 18-51 — 21st Road. — RA 6-8365.

• Business Opportunity •

ПРАЛЬНЯ на продаж або вимін. Досконала нагода для молодого, енергійного машин. оперейтора. Все влаштування в доброму стані. Продається тільки з огляду бла старість. Мале підприємство в добрім положенні, яке легко розвинути. Чудова нагода на ціле життя. Мало готівки. — EV. 7-4306.

НАРІЖНА БАРА з своєрідним приємним ресторанам в центрі гарного Greenwich Village. Досконала клієнтеля. Ідеальне для енергійного досвідченого власника. Продається тількн з увагн на старий вік власника. Телеф. по 6 веч. AS 8-6037.

ПРАЛЬНЯ в Queens, Небувале купно $8,000, все готівка. Добре, доставлення бизнес, само влаштув. коштувало 6 $15,000. Добра нагода на ціле життя. Без посередництва. Малих оферт. Пишіть: Box S-26 Rm. 830, 11 W. 42nd St., New York City.

Давно засн. загальна крамниця і газ. станція при N. J. Main Highway; ґросерні товари, делікатеси, харчі, газети, журнали, забавки, і ін. Доскональ. обор. стан, також 85,000 gal. газу; продається з увагн на недугу. Телеф. FReehold 8-9745, or write Pine View General Store, R. D. 4, Freehold, N. J.

ДЕЛІКАТЕСЕН І ҐРОСЕРНЯ
Зараз коло Getty Square в центрі даунтану Йонкерсу. Добре поставл. бизнес, доскональ клієнтеля. $60,000 річно — увесь товар і влаштування. Копальня золота для досвідченого. Низький рент. Інші інтереси змушують продати. Спішіть, щоб не було запізно. YO 3-2049 рано.

ДОБРА НАГОДА ДЛЯ КРАВЦЯ.
$1.50 за чищення і викінчування. Відбір з дому. Постійна відповідальна клієнтеля. Низька ціна на скорий продаж.
SU 7-0555.

ЛАНЧОНЕТА
5 днів, понеділок до п'ятниці. Добрий, чистий бизнес відповідний для подружжя.
81 Greenpoint Ave., B'klyn, N. Y. (коло Farber's Pencil Factory)
Tel.: EV 9-9635

ФАБРИКА ЧИЩЕННЯ
і придорожний продаж.
Досконала клієнтеля. Добре поставлений бизнес. Рент $150 — оборот $35,000. Молодий, енергійний оперейтор може легко розвинути. Ціна на скорий продаж. — ES 2-8906.

ВСЯЧИНА

ЦЬОГО РОКУ МАЄ ОСЛІПНУТИ 27,000 ОСІБ

Голова Крайового Товариства для Боротьби проти Сліпоти д-р Френклін М. Фут заявив, що цього року має осліпнути рекордово високе число осіб в цій країні, більше як 27,000, бо стільки втратило було зір минулого року. Д-р Фут сказав, що найбільша трагедія в тому, що майже половині з тих нещасливих осіб, які кожного року втрачають зір, можна б було врятувати цей найбільший людський скарб. Д-р Фут нараховує три причини втрати зору: 1. Довший вік людей. 2. Очні недуги і 3. Випадки та недбайливість людей. Досі в ЗДА ь 334,000 сліпців. Найбільш небезпечна недуга — це ґлявкома, яка осліпила досі понад 40,000 осіб. Люди не дбають про свої очі, і не лікують їх. Кожна четверта дитина в шкільному віці потребує опіки над своїми очима.

ШУКАЄ ЗОЛОТА, ПРО ЯКЕ ГОВОРИВ ІНДІЯНИН В 1871 Р.

З Ванкуверу в Британській Колумбії, Канада, повідомляють, що 33-річний золотошукач думає почати шукати золота в тому місці, про яке говорив ще в 1871-му році індіянин Джо своєму приятелеві. Джо згинув, бо його повісили за вбивство, але пізніші шукачі золота пробували знайти його скарб, та це їм не вдалося. Те місце має бути віддалене 40 миль на північний схід від Ванкуверу. Приладдя до розшуків за золотом мають завезти *при допомозі літаків*.

НОВІ ШКІЛЬНІ ПІДРУЧНИКИ В УКРАЇНІ

Як подає „Радянська Україна", українські школярі дістали в цьому навчальному році підручники 105 назов, загальним тиражем 20 мільйонів примірників. У зв'язку з т. зв. політехнізацією н а в ч а н н я, старі підручники замінено новими, достосованими до нових потреб. Серед нових підручників — підручники з слюсарства, токарства, фрезерської справи, електро- і радіотехнічного знаряддя, підручники з основ механізації та електрифікації сільського господарства, будови тракторів та комбайнів і ін. Крім того, всі дотеперішні підручники „відсталінізовано" — з них викинуто суперлятивні вихваляння „сонечка" і „батька всіх народів", а натомість вставлено „геніяльність" партійного керівництва, під якими досягнено „величезних успіхів у побудові соціялізму".

РЕЦЕПТА НА ДОВГОВІЧНІСТЬ

Журналістка, яка працює в пресовому концерні „Скріпса Говарда", І. Роб відвідала свої дві тітки в стейті Айдаго, які мають по 82 і 83 роки, і розмовляла з ними про тайну їхньої довговічности. Вона ствердила, що крім спадковости (їхня мати жила 102 роки!) на довговічність цих тіток впливає те, що вони не денервуються, відносяться з любов'ю до всіх і до всього та є вдоволені з життя і щасливі. Та важне і те, що вони цікавляться всім і зовсім не вважають себе за емериток та працюють немов бджілки, плянуючи на весні найближчого року закладати новий город із трояндами або организувати нову партію бриджа на зиму. Вони обидві дуже добрі куховарки.

Читайте щоденник „Свободу"

✝

Посмертні Згадки

МАГДАЛИНА ТЕРЛЕЦЬКА, довголітня членка Т-ва Б. Хмельницького Відд. 137 У. Н. Союзу в Вест Істон, Па., померла 16-го вересня 1956 р. Покійна походила зі села Росохи, пов. Старий Самбір, Зах. Україна. Покійна залишила в смутку мужа Івана синів Стефана, Михайла, Юрія, Миколу, дочок Марію і Анну, 5 внуків і брата Михаїла. Син Іван зістав забитий у другій світовій війні. Похорон відбувся 19-го Вересня з укр. грек. кат. церкви св. Духа при участі Родини, Приятелів і Членів Т-ва а відтак на парафіяльний цвинтар. — В. Їй П!
С. Колодруб, секр.

ІЛЬКО СОЛОНИНКА, довголітній член Б-ва св. Арх. Михаїла Відд. 213 УНСоюзу в Байон, Н. Дж., помер по довгій недузі 25-го вересня 1956 р. Покійний походив зі села Борочичі, пов. Бібрка, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Анну, 2 синів Мирона і Мартіяна, невістку і одну внуку. Покійний був тихої вдачі і вбірцевий член і ніколи не відмовив дати на народні цілі. Похорон відбувся з погребового заведення 28. вересня при участі Родини, Членів Б-ва і Приятелів до укр. кат. церкви Пресв. Діви Марії а відтак на Голі Крос цвинтар в Норт Арлінґтон, Н. Дж. — В. П. П.!
А. Басараб, секр.

• MISCELLANEOUS •

За першим разом
БЕЗПЛАТНО
поради для Ваших рибок в акваріюм. Зайдіть:
ACE PET TOWN
322 Ditmas Ave., Brooklyn, N. Y.
(Cor. E. 4th St.) — UL 4-4431

Відвідайте знову відкриту
The BALALAIKA
157 W. 56th St., New York City
PL 7-2334

Краще телефонуйте або зайдіть.
БЕНКЕТ
Вже можна замовляти, у великому виборі, чудово свіжо відновлені
ЗАБАВОВІ ЗАЛІ.
Музика, "air conditioned", пов. комфорт, всі вигоди на ВЕСІЛЛЯ, ЗАБАВИ. Місткість на 360 осіб.
GREAT NORTHERN HOTEL
118 West 57th Street
New York City
CI 7-1900 — CO 5-0535

Перероблені
МАШИНКИ ДО ПИСАННЯ
англійські, ціна $25.00. Маємо також нові і перероблені українські машинки. Гарантовані машини. Офісові приладдя. Потрібно агентів.
ALL LANGUAGES
TYPEWRITER COMPANY
119 W. 23rd St. (6-7 Ave.)
New York, N. Y.
Phone: CHelsea 3-8086

НОВІ МУЗИЧНІ ВИДАННЯ
композитора — ВАСИЛЯ ШУТА

ВОКАЛЬНІ ТВОРИ

Сон — до слів Т. Шевченка, дует для сопрано і тенора	$1.00
Люби її — нам рідну Україну — слова Ол. Неприцького - Грановського	1.00
Сватання — дует	.50
Така її доля ● У неділеньку — соло для сопрано до слів Т. Шевченка	1.25
Оддай мене, моя мамо для сопрано — з поеми „Черниця Марина"	.50
Тріо для сопрано, альта і баритона в супр. скрипки і фортепіяна	1.00
Ні не тебе ● Слова є — соло для тенора	1.00
Мамі — слова Ол. Неприцького-Грановського	1.00
Яка краса ● Світ скалічені — слова Олеся для сопрано або тенора	1.00

ФОРТЕПІЯНОВІ ТВОРИ (легкі)

Танок голубих дзвіночків ● Танок курчаток — Dances of blue bells and chickens	.50
Метелик — Butterfly	.40
Ранок ● Дитяча гра — Morning — Children's Play	.60
Колискова — Lullaby	.30
А вже сонечко — Spring song	.30
Український марш	.40
Збірник п'єс для початківців з гармонійному і поліфонічному стилях	1.50
Ой зійди ясен місяцю — Family of Five (варіяції)	1.00
Яглочка — Spring Episode	.50
Сонатина (українська)	1.00
Зрада — Broken Love	.50
Криниченька — Intermezzo	.30
Аркан — G-minor — український танок	.30
Од Києва до Лубень — A-major — український танок	.50

Замовляти:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

• Праця — Help Wanted — Agency — Праця •

Шукаєте праці — шукаєте робітника?
Зверніться до Аґенції Посередництва Праці
TOMPKINS SQUARE EMPLOYMENT AGENCY
33 — 3rd Avenue, New York 3, N. Y. • Tel. ORchard 4-1137
Особливо потрібні кваліфіковані, або некваліфіковані робітники до праці в ресторанах:
КУХАРІ, БУФЕТОВІ (COUNTERMEN), КЕЛЬНЕРИ, ПОСЛУГАЧІ, ПОМИВАЧІ і ін.
• Заходьте до нашої Аґенції, яка існує вже 30 років! •
Наша Аґенція відома, що вже охочим добру й добре платну працю! Переконайтеся про це!
JOHN GELETY, власник

• РІЗНЕ •

HANUSEY MUSIC CO.
244 WEST GIRARD AVE., PHILA. 23, PA
НАЙБІЛЬШИЙ ВИБІР ПЛАТІВОК В АМЕРИЦІ
Найкращі патефони — найліпших марок.
Відчинено щоденно від 9:30 рано до 9-ої вечора.

KOWBASNIUK AGENCY
НОТАРІЯЛЬНЕ БЮРО
277 EAST 10th STREET, (Біля Avenue A) NEW YORK 9, N. Y. Tel.: ALgonquin 4-8779
ШИФКАРТИ продаємо на всі кораблі.
ГРОШІ посилаємо до всіх країв і виплачуємо на останній пошті.
АФІДЕВІТИ, прохання та інші потрібні документи на спровадження родичів і знайомих до Америки.
ОБЕЗПЕЧЕННЯ (асекурація) всіх родів у стейтах Ню Йорк і Ню Джерзі. — Асекурація знижки 15% для кваліфікованих автоводіїв.
ПРОДАЄМО доми та всякого роду бизнеси.
ПЕКАО — Пачки до всіх країв Европи.
Віра Ковбаснюк-Шумейко — Антін Шумейко
Відкрито щоденно від 9:30 рано до 7 веч. суботи від 10:00 рано до 2:00 по пол.

УВАГА! УВАГА!
В ШИКАГО НОВЕ БЮРО ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
Висилаємо
ДО ВСІХ КРАЇВ ЕВРОПИ
Пакунки доходять від 6-ох тижнів до 2-ох місяців!
ОПЛАТА ДУЖЕ НИЗЬКА. — ОБСЛУГА БЕЗ ЧЕРГИ.
UNITED OVERSEAS PARCEL SERVICE
1263 N. Paulina (corner Milwaukee), Chicago, Illinois
на 4-ім поверсі — в будинку „Барґейн Бейзмент".
Відкрито щодня від год. 10-ої до 6-ої.
В понеділок і четвер до 9-ої вечора.
Замісцеві можуть присилати пакунки поштою, відтак отримають обчислення й кошти пересилки виразниво поштою.

• НАУКА •

ФРАНЦ ВЕРФЕЛЬ
„ПІСНЯ ПРО БЕРНАДЕТУ"
РОМАН
Переклад Григорія Голіяна. — Обкладинка Б. Брюкова.
Книжка має 528 сторін у твердій оправі. — Ціна $4.00
● Є це історія Люрду і його основниці Св. Бернадети написана у формі роману. Читач знайде тут надзвичайно образово з'ясовану боротьбу слабосилої дівчинки з усіми суспільними і державними установами. Світ преси, поліції і других всемогутніх чинників, вона протиставляє свою силу, для багатьох незбагнути і безсилу, силу своєї віри. У висліді — перемога була по стороні Бернадети. Автор обстоює і виявлює сили невидимі, але за те куди потужніші: сили людської моралі і віри. Книжка для нас дуже на часі. Її користь особливо в тому, що читач вдумливо зрозуміє вагу вічного у наших мізерних буднях.
Замовляти:
"SVOBODA", P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

• РІЗНЕ •

АРКА
48 E. 7 вул. в Ню Йорку
(тел. GR 3-3550)
ТУРЕЦЬКІ ХУСТКИ
Гуртом та детайлічно 2

МЕТА УКРАЇНСЬКА ЮВЕЛІРНА КРАМНИЦЯ
236 E. 14 St. NEW YORK 3, N. Y.
ПРОДАЄ СВОЇ ТОВАРИ НА ВИПЛАТУ БЕЗ ДОЧИСЛЮВАННЯ ВІДСОТКІВ

KARS Jewelers ЄДИНА ЮВЕЛІРНА КРАМНИЦЯ ДУЖЕ ВІДОМА СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ ПУБЛІКИ
216-218 E 14th — New York 3, N. Y.

Представництво. General Electric телевізорів, RCA, короткохвилеві радія Ambasador, німецькі Telefunken і Grundig. Ціни не конкуренційні. Дарові каталоги.

КРЕМИ
ВІД ВЕСНЯНОК І ЖОВТИХ ПЛЯМ
віджививі — вітамінові на суху шкіру
до набуття:
"ARKA" CO.
48 East 7th Street
NEW YORK 3, N. Y.
або
M. MALA
3510 W. Evergreen Ave.
CHICAGO 51, ILL.

Багато осіб користає
з цього надзвичайного Вітамінового винаходу.
Якщо Ви втомлені або охлялі через брак B^1, B^2, Niacinamide або Заліза, так, що Вам здається, що ніколи вже не будете тішитися життям, то напевне будете щасливі, дізнавшися ось про що: Досвіди виказали, що коли згаданий стан спричинений недостатком названих вітамін, то додання терапевтичної скількости до щоденного харчування помагає у відзисканні енергії і радости життя, яку здебільша мають люди, що користуються добрим здоров'ям. У додатку до названих вгорі основних харчових складників, новий винахід складається із сьоми дальших животворних вітамін і мінералів. Таким чином маєте нагоду помогти самі собі. Не волочіться „пів-живі" без енергії до скористаня з цього чудесного винаходу. Все, що треба зробити, це написати до TYNOL CO., Box 321, Dept. 56, Croton-on-Hudson, N. Y. Не треба посилати грошей. Заплатите $4.48, коли поштар принесе Вам посилку. Подбайте тільки, щоб Ваше призвище й адреса були виразно виписані друком на обороті коверти, щоб Ви могли дістати посилку напевно, без опізнення.

ВІЛІЯМ КОВАЛЬЧИК
Погребник
Community Funeral Home
Air Conditioned
Занимається похоронами. Ціни приступні для всіх. Обслуга чесна і найкраща. У випадку смутку в родині кличте, як в день так і в ночі:
Community Funeral Home
Yonkers, N. Y.
YO 9-7272

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568

„БАТЬКІВЩИНА"
Книгарня і Видавництво в Дітройті
НОВІ ВИДАННЯ
I. ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНИ
Проф. Мирон Дольницький
Друге доповнене видання. Стор. 88. Ціна $1.50.
II. НОВА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
у двох частинах:
Частина перша: Від найдавніших часів до 1914 року.
Проф. І. Крип'якевич
Частина друга: Від 1914 р. до наших часів.
Проф. М. Дольницький.
У тексті 48 ілюстрацій. Обгортка Мистця Е. Козака.
Сторін 184. Ціна: Брошурована $2.50
Оправлена в полотно з золотим надруком $3.50
III. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
Проф. Володимир Радзикевич
Нове доповнене видання у трьох томах:
Том I. сторін 130 Давня і середня доба до Котляревського
Том II. сторін 168 Нова доба до Франка
Том III. сторін 136 Нові часи і сучасна література
Разом сторін 434 Ціна: $1.50 за том — за три томи $1.50.
VI. ВСІ ТРИ ТОМИ
Оправлені в полотно в одну книгу з золотим надруком
Ціна: $6.00.
Всі книжки апробовані Шкільною Радою при УККА і творять основний курс українознавства з усіх галузей знання.
Замовлення враз з належитістю слати на адресу:
UKRAINSKA KNYHARNIA
19157 Wexford Street, Detroit 34, Michigan, U.S.A.

ТАРЗАН, ч. 3750. Зверховані матроси відправлені у плавання.

Оповиті густою мрякою, дві тяжко завантажені постаті добилися з причалу на корабель.

Через кілька хвилин великий корабель виплив у відкрите море... а десь там, без всякої допомоги, лежав непритомний Тарзан, мавполюдина!